

Bir İşte Çalışan Üniversite Öğrencilerinin Özgüven ve Gelecek Kaygısı Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Yusuf Kaan Demir

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Rehberlik ve
Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2021
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Canan Zeki
Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Prof. Dr. Sibel Dinçyürek
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Sibel Dinçyürek

2. Doç. Dr. Yeliz Akıntuğ

3. Yrd. Doç. Dr. Behiye Akacan

ÖZ

Bu çalışma, bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven ve gelecek kaygısı düzeylerinin bazı demografik değişkenler ile incelemektedir. Araştırmada bireyin özgüven düzeyleri, gelecek kaygısı düzeyleri ve bu düzeylerin cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve haftalık çalışma saati değişkenlerine etkisi araştırılmıştır. Araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim gören ve bir işte çalışan Türk öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışmada 205 katılımcı yer almıştır. Çalışmaya katılan 205 kişinin, 129 kişisi erkek, 75 kişisi ise kadındır. 1 kişi ise cinsiyetini belirtmemeyi tercih etmiştir. Cinsiyetini belirtmeyen bir kişi, çalışma gruplarının homojenliğine etki ettiği için çalışmadan çıkarılmıştır. Veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu, Özgüven Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Bireylerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu oluşturulmuştur. Veri toplama araçlarının uygulanması sonucunda elde edilen verilerin analizleri, SPSS 23.00 istatistik programı ile yapılmıştır. Çalışmaya 18 ve altı yaş grubundan 3 kişi, 19-25 yaş grubundan 168 kişi, 26-30 yaş grubundan 30 kişi ve 30 üzeri yaş grubundan 3 kişi ile birlikte toplamda 204 birey katılmıştır. Bu bireylerin 55'i düşük gelir düzeyindedir. 135'i orta gelir düzeyindedir. 14'ü yüksek gelir düzeyindedir. Araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeylerine bakıldığında 1 kişinin düşük özgüven düzeyinde olduğu, 73 kişinin orta özgüven düzeyinde olduğu ve 129 kişinin yüksek özgüven düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Beck depresyon ölçeğinden alınan ortalama puan yükseldikçe gelecek kaygısının arttığı yorumu yapılmaktadır. Beck depresyon ölçeğinden alınan puanların ortalamaları azaldıkça bireylerin gelecek kaygıları puanlarının lehine olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar cinsiyetlerine göre özgüven düzeyi olarak

yorumlandığında katılan 75 kadın katılımcının %1.3'ünün düşük özgüven düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Kadın katılımcılardan %49.3'ünün orta özgüven düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılan kadın katılımcıların %49.3'ünün ise yüksek özgüven düzeyinde olduğu saptanmıştır. Bu veriler ile birlikte literatüre yapılabilecek olan katkılar için birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Özgüven, Gelecek Kaygısı, Yetişkinlik,

ABSTRACT

This study examines the self-confidence and future anxiety levels of university students working in a job with some demographic variables. In the study, the individual's self-confidence levels, future anxiety levels and the effects of these levels on the variables of gender, age, income level and weekly working hours were investigated. The research includes Turkish students studying and working at the Eastern Mediterranean University in the Turkish Republic of Northern Cyprus. There were 205 participants in the study. Of the 205 people who participated in the study, 129 were men and 75 were women. One person preferred not to specify their gender. A person who did not specify their gender was excluded from the study because it affected the homogeneity of the study groups. Demographic Information Form, Self-Confidence Scale and Beck Hopelessness Scale were used as data collection tools. In order to determine the socio-demographic characteristics of individuals, a Personal Information Form was created by the researcher. The analyzes of the data obtained as a result of the application of data collection tools were made with the SPSS 23.00 statistical program. A total of 204 individuals, including 3 people from the age group of 18 and under, 168 people from the age group of 19-25, 30 people from the age group of 26-30, and 3 people from the age group of 30 and above, participated in the study. 55 of these individuals are at low income level. 135 of them are at the middle income level. 14 of them are at high income level. When the self-confidence levels of the individuals participating in the research were examined, it was concluded that 1 person had a low self-confidence level, 73 people had a medium self-confidence level, and 129 had a high self-confidence level. It is interpreted that the higher the mean score from the Beck depression scale, the higher the future anxiety. As the average of the

scores obtained from the Beck depression scale decreased, it was observed that the future anxiety scores of the individuals were in favor of them. When the participants are interpreted as the level of self-confidence according to their gender, it is seen that 1.3% of the 75 female participants have low self-confidence level. It is seen that 49.3% of the female participants have a medium self-confidence level. It was determined that 49.3% of the participating female participants had a high level of self-confidence. With these data, some suggestions have been made for the contributions that can be made to the literature.

Keywords: University Students, Self-Confidence, Future Anxiety, Adulthood

TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum alıőmanın bütün aşamalarında, zaman ve yer gözetmeksizin bir anne őefkati ile destek veren tez danıőmanım Prof. Dr. Sibel Dinçyürek'e, araştırma aşamalarında manevi desteğini esirgemeyen kardeőim Ahmet Erdem Demir'e, annem Emine Demir'e, babam Hasan Demir'e, çalışma süresince yardımlarını esirgemeyen Uzm. Dyt. Tuğçe Memiő'e ve Mehmet okyaman'a, sundukları imkânlar için Doğu Akdeniz Üniversitesi'ne sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Önemi	4
1.3 Araştırmanın Amacı.....	6
1.4 Alt Problemler	6
1.5 Araştırmanın Varsayımları	6
1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
2 KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1 Yetişkinlik Dönemi.....	8
2.2 Üniversite Öğrencisi Statüsünde Bir İşte Çalışmak.....	11
2.2.1 Üniversite Öğrencisi Statüsünde Bir İşte Çalışmanın Psikolojik Etkileri	13
2.3 Özgüven.....	14
2.3.1 Özgüven Kavramının Tanımı	14
2.3.2 Özgüvenle İlgili Kavramlar	16
2.3.2.1 Benlik (Öz).....	16
2.3.2.2 Öz-Yeterlik.....	17
2.3.2.3 Özsaygı (Benlik Saygısı).....	17

2.3.3 Özgüven Duygusunun Gelişimi.....	18
2.3.4 Özgüven Türleri.....	20
2.3.4.1 İç Özgüven	20
2.3.4.2 Dış Özgüven.....	21
2.4 Gelecek Kaygısı.....	22
2.5 İlgili Araştırmalar	24
2.5.1 KKTC’de Yapılan Araştırmalar	24
2.5.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	26
3 YÖNTEM.....	28
3.1 Araştırma Modeli.....	28
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu.....	28
3.3 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	30
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu.....	30
3.3.2 Özgüven Ölçeği.....	31
3.3.3 Beck Umutsuzluk Ölçeği	32
3.4 Veri Toplama Süreci.....	33
3.5 Verilerin Analizi	33
4 BULGULAR	35
4.1 Bireylerin Özgüven Düzeylerinin İncelenmesine Dair Bulgular.....	36
4.2 Bireylerin Gelecek Kaygısı Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	37
4.3 Özgüven Ölçek Gruplarının Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular.....	38
4.4 Özgüven Ölçek Gruplarının Yaş Değişkenine Yönelik Bulgular.....	39
4.5 Özgüven Ölçek Gruplarının Gelir Düzeyi Değişkenine Yönelik Bulgular	40
4.6 Özgüven Ölçek Gruplarının Bireylerin Haftalık Çalışma Saati Değişkenine Yönelik Bulgular	42

4.7 Gelecek Kaygısı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular	43
4.8 Gelecek Kaygısı Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular	46
4.9 Gelecek Kaygısı Puanlarının Gelir Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular	50
4.10 Gelecek Kaygısı Puanlarının Haftalık Çalışma Saati Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular	53
5 TARTIŞMA	59
6 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	72
6.1 Sonuçlar	72
6.2 Öneriler	74
6.2.1 Araştırmacılara Öneriler.....	74
6.2.2 Kurumlara Öneriler.....	75
KAYNAKLAR	77
EKLER.....	88
Ek 1: Kişisel Bilgi Formu	89
Ek 2: Öz-güven Ölçeği	90
Ek 3: Beck Umutsuzluk Ölçeği	94

KISALTMALAR

KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KKTCMEB	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1: Bireylerin Genel Bilgilerinin Dağılımları.....	29
Tablo 4.1: Bireylerin Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi	36
Tablo 4.2: Gelecek Kaygısı Düzeyleri	37
Tablo 4.3: Özgüven Ölçek Gruplarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	38
Tablo 4.4: Özgüven Ölçek Gruplarının Yaş Değişkenine Göre Dağılımı	39
Tablo 4.5: Özgüven Ölçek Gruplarının Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı.....	41
Tablo 4.6: Özgüven Ölçek Gruplarının Bireylerin Haftalık Çalışma Saati Değişkenine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 4.7: Gelecek Kaygısı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	44
Tablo 4.8: Gelecek Kaygısı Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Dağılımı	47
Tablo 4.9: Gelecek Kaygısı Puanlarının Gelir Değişkenine Göre Dağılımı	51

Bölüm 1

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde, çalışmanın problem durumuna, araştırmanın önemine, araştırmanın amacına, alt problemlere, araştırmanın varsayımlarına ve araştırma sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Üniversite öğrencilerinin bir kısmının, çeşitli iş yerlerinde çalıştıklarını görmekteyiz. Bireylerin aylık gelir durumlarına göre, değişiklik gösteren sosyo-ekonomik düzeyleri, psikososyal gelişime etki edebilir. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bireyler, hayatın neredeyse bütün aşamalarında temel ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını ya da bir kısmını karşılayabildiklerini söyleyebiliriz. Belirli temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çeken bazı üniversite öğrencileri; yarı zamanlı, tam zamanlı, tatillerde ya da okul bünyesinde çeşitli işlerde çalışmak durumunda kaldıkları söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin çalışması özgüven düzeylerine ve gelecek kaygısına etki edebileceği düşünülmektedir.

Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin, genç yetişkinliğe geçtikleri bu dönemde yeni bir hayat düzeni, sorumluluklar ve bu durumların sebep olabileceği stresi beraberinde getiren bir süreç olarak tanımlanır (Berzonsky ve Kuk, 2000; D'Augelli ve Jay, 1991; Dyson ve Renk, 2006; Roberts & Jackson, 2008; Lau, 2003; Tuna, 2003; Karataş ve Gizir, 2013). Öğrencilerin üniversiteye başlaması ile ekonomik, sosyal ve kişisel problemleri beraberinde getirmektedir (Gizir, 2013). Üniversite öğrencilerinin bölüm

olanakları, üniversitenin yaşam koşulları ve ekonomik koşullar dahilinde öğrencinin eğitim öğretime devam etmesi açısından önemlidir (Astin, 1993; Estrada, Dupoux ve Wolman, 2005; Pascarella ve Terenzini, 1980; Karataş ve Gizir, 2013). Öğrenciler yeterli koşullar elde edebilmek için çalışmaktadırlar. Bireyler yaşamlarında çalışmaları, bireyin statü ve özsaygısını etkileyen etmenler olarak tanımlanmaya başlanmıştır (Lordoğlu, Özkaplan, Törüner, 1999; Karataş Ve Gizir, 2013).

Bireylerin çalışma durumu bazı anlamlar taşımaktadır. Bunlar: Hayatını sürdürebilmesi açısından, ekonomik bir kaynak olarak kullanılır (Tinar, 1996). Bireyin çalışması toplum açısından itibar kazanmasına yardımcı olur. Birey çalışırken, yeni arkadaşlıklar kurarak sosyal hayatını geliştirir. Bireyin sosyal yeteneklerinin kazanımında büyük rol oynamaktadır. Bireyin çalışmasıyla elde ettiği geliri hayatın çeşitli yerlerinde kullanarak özel yaşantısına katkı sağlar. Çalışan bireylerin yaratıcılık düzeylerinin artması, yeteneklerinin gelişmesi, becerilerinin artmasında geliştirici rol oynar. Bireyler ekonomik yönden bağımsızlıklarını kurdukları için kendilerine olan güven düzeylerinde artış görülür. Çalışma durumu bireylerde, kişisel hedef ve psikolojik tatminlere erişmelerine katkı sağlar (Özşahin, 1998).

Çalışan ve çalışmayan ergenlerde yapılan bir çalışmada ergenlerin, sorunlar dahilinde baş etmekte zorluk çektikleri, intihara teşebbüs, sigara ve alkol bağımlılığı, madde kullanımı ve şiddet eğilimi gibi etkisiz başa çıkma yolları kullandıkları görülmüştür (Benvegna, 2005).

Temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çeken bazı üniversite öğrencileri etkisiz başa çıkma yöntemlerinin yerine daha etkili olabilecek; yarı zamanlı, tam zamanlı, tatillerde ya da asistan olarak çeşitli işlerde çalıştıkları söylenebilir.

Maddi yetersizlik durumunun, psikoloji alanında kişiliğin gelişmesi bakımından incelenmiştir. Kişiliğin gelişiminde etkili olan alanlar; bireylerin özgüvenleri, özsaygıları, yaşam doyumları, denetim odakları, ön yargıları ve nedensel atıfları olarak psikoloji alanında incelenmektedir. Bireylerin çocukluk yılları incelendiğinde, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek çocuklar ile sosyo-ekonomik düzeyi düşük çocuklar aynı alanları paylaştıklarında; utangaçlıklar ve özgüveni düşük hareketler sergilemektedirler. Bu durum, bazı öğrencileri sosyal aktiviteden kaçınma, geleceğe dair umutsuzluk ve ön planda olmaktan korkma gibi semptomlar göstermesine bir etken olarak gösterilebilir. Bunun sonucu olarak yetişkinlik çağında bu semptomların tekrarlanabileceği düşünülmektedir (Karayığit, 2017). Sosyo-ekonomik düzeyleri yetersiz olan bireylerin, geleceğe karşı umutsuzluk düzeylerinin arttığı saptanmıştır (Özmen ve ark.,2008). Sosyo-ekonomik düzeyin farklı olması ile kişilerin kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması, sürekli kaygı düzeylerini artırmaktadır (Kula ve Saraç, 2016). Sosyo-ekonomik düzey arttıkça özgüven düzeyi doğru orantılı olarak artmaktadır. Özgüveni yüksek olan bireylerin, kaygı düzeyleri daha düşük bulunmuştur (Başoğlu, 2007). Özgüven arttığında ise gelecek kaygısı azalmaktadır (Kula ve Saraç, 2016). Ebeveynlerin eğitim durumunun, ergenlerde benlik saygısını etkilediği kaydedilmiştir. (Torucu, 1990).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin, yüksek öğrenim açısından oldukça zengin bir ülke olduğunu söyleyebiliriz. Ülke sınırları içerisinde 15'in üzerinde üniversite bulunmaktadır. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Cemal Özyiğit yaptığı bir açıklamaya göre; 2018-2019 eğitim öğretim yılında, KKTC sınırları içerisindeki üniversitelerin bildirdiği verilere göre; KKTC vatandaşı olan 12506 öğrenci, TC

vatandaşı olan 54966 ve diğerk ülkelerin vatandaşı olan 35472, toplamda ise 102944 öğrencinin eğitim gördüğünü kaydetmiştir. Bakan Cemal ÖZYİĞİT, 2017-2018 eğitim öğretim yılında toplam öğrenci nüfusunun 101011 olduğunu ve bu sayının bir yıl içerisinde 1933 öğrenci artışı olduğunu dile getirmiştir. KKTC, yıllar geçtikçe üniversitelerin öğrenci sayılarının arttığı bir ülke konumundadır. KKTC üniversitelerine oluşan taleplerden dolayı, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinde farklılaşma olması muhtemeldir. Sosyo-ekonomik durumlarında yetersizlik söz konusu olan öğrencilerin, KKTC’de bulunan çeşitli işyerlerinde çalışmaktadır. (KKTC MEB, 2014)

1.2 Araştırmanın Önemi

Literatüre katkıda bulunabilecek bir çalışma olduğu düşünülmektedir. Alan araştırması yapıldığında, benzer çalışmanın az olduğu, çalışan öğrencilerin daha çok akademik başarısı üzerine etkisinin araştırıldığı görülmektedir. Yapılan bu çalışma bireylerin psikolojik duygu durumları açısından önem arz etmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti içerisinde birçok üniversite barındırdığı için, birçok sosyo-ekonomik düzeyde ve çeşitli değişkenlik gösteren öğrencileri barındırmaktadır. Öğrenci popülasyonu az denemeyecek kadar fazla olan ülkemizde, çalışan öğrencileri göz ardı etmek mümkün değildir. Çalışan öğrencilerin nasıl bir duygu durum içerisinde olduğu ve çalışma durumunun bireylerdeki etkileri araştırılmak istenmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyin yetersiz kaldığı durumlarda bireylerin psikolojik duygu durum bozukluğunu beraberinde getirdiği söylenmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyi yetersiz olan öğrencilerin özgüven ve gelecek kaygı düzeylerinin arttığı düşünülmekte, bu öğrencilerin çalışıp gelir elde ederek özgüven ve gelecek kaygı durumlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Olası duygu durum bozukluğu saptandığında m¼dahale edilebilmesi ve öz¼m yolları aranılması amaçlanmaktadır. Çalışma durumunun öğrencilere bir fayda sağladığı taktirde kurum ve kuruluşlar tarafından öğrencilerin tespit edilip, yerleştirilmesi açısından fayda sağlayacağı d¼ř¼n¼lmektedir.

Literat¼re katkı bağlamında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Doğu Akdeniz Üniuersitesi ğrencileri arasından bir işte çalışan üniversite ğrencilerinin cinsiyet, yaş ve gelir değişkenlerine göre özg¼ven ve gelecek kaygısı düzeylerinin incelenmesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile ilgili yapılmış veya yapılacak olan çalışmalara katkıda bulunabileceği açısından önemlidir.

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkeni bağlamında bireylerin özg¼ven düzeyleri arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmuştur. Bireylerin yaş gelişimi ile özg¼ven düzeyleri arasında bir fark olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bireylerin yaş değişkeni ve özg¼ven düzeyleri arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmuştur. Üniuersite ğrencilerinin mezuniyet sonrası kariyerlerine adım atacakları sürece yaklaştıklarında özg¼ven ve gelecek kaygısı gibi değişkenlerin önemi oldukça yüksektir. Bireyler arasındaki özg¼ven ve gelecek kaygısının yaş değişkenine göre değişkenlik gösterebileceği d¼ř¼n¼lmüř ve söz konusu araştırmadan elde edilen veriler ile literat¼re katkı sağlanacağı d¼ř¼n¼lmüřtür. Bireylerin alışma saati ile özg¼ven ve gelecek kaygısı düzeyleri arasında anlamlı veya anlamsız bir farklılık olacağı göz önünde bulundurulduğunda, çalışan öğrenciler için zaman kavramının önemli olabileceği d¼ř¼n¼lmektedir. Bir işte çalışan üniversite ğrencilerinin toplumun ve ekonomik parametrelerin önemli bir kısmını temsil etmesinden dolayı, bir işte çalışan üniversite ğrencilerinin özg¼ven ve gelecek kaygısının cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve haftalık çalışma saati değişkenlerine göre incelenmesi toplum içerisine yetişen

bireylerin yetişkinlik döneminin getirdiği birtakım aile kurma, eş seçme, kimlik arayışı ve ekonomik özgürlüğü kazanma gibi sorumlulukları üstlendiğinden bireylerin özgüven ve gelecek kaygısı düzeylerini incelemek literatüre katkı sağlama açısından önemlidir.

1.3 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, bir işte çalışan üniversite özgüven düzeyleri ve gelecek kaygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve haftalık çalışma saati değişkenlerine göre incelenmesidir.

1.4 Alt Problemler

1. Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeyleri nedir?
2. Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeyleri nedir?
3. Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeylerinin cinsiyet, yaş, gelir ve haftalık çalışma saati değişkenlerine göre dağılımları nasıldır?
4. Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş, gelir ve haftalık çalışma saati değişkenlerine göre dağılımları nasıldır?
5. Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeylerinde cinsiyet, yaş, gelir ve haftalık çalışma saati değişkenlerine göre anlamlı bir fark var mıdır?
6. Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeylerinde cinsiyet, yaş, gelir ve haftalık çalışma saati değişkenlerine göre anlamlı bir fark var mıdır?

1.5 Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın örnekleminde yeralan bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin, Özgüven Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeğinde yer alan maddelere ve Kişisel Bilgi Formunda yer alan sorulara içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın sınırlılığı ise, araştırma örnekleminin sadece bir işte çalışan ve Doğu Akdeniz niversitesi'nde ğrenci olan bireylerden oluşması sınırlılığıdır.
2. Bir işte çalışan niversite ğrencilerinin sosyodemografik özelliklerine dair veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formundaki soruların ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
3. Bir işte çalışan niversite ğrencilerinin zgven düzeylerine dair veriler, zgven lğinin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
4. Bir işte çalışan niversite ğrencilerinin umutsuzluk düzeylerine dair veriler, Beck Umutsuzluk lğinin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde özgüven ve gelecek kaygısı ile ilgili tanımlara, özgüven ve gelecek kaygısı ile ilgili kuramsal açıklamalara ve konuyla ilgili olarak yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Yetişkinlik Dönemi

Geçtiğimiz son yarım yüzyıl içerisinde, bireylerin yetişkinlik sürecine geçişinde demografik olarak 18-25 yaşlarındaki bireylerin ve hatta yetişkinlerin rollerinde değişiklikler meydana gelmeye başlamıştır. Yarım yüzyıldaki küresel değişiklikler sebebiyle, 18-25 yaş arasındaki bireylerin gelişim süreçleri de değişikliğe uğramıştır (Arnett, 2004). Bu değişiklikleri ise evlenme, ebeveyn olma, eğitim hayatına devam etme ya da tamamlama ve bağımsız bir evde yaşama yaşama durumları olarak tanımlamak mümkündür. 18-25 yaşları arasındaki bireylerin yetişkinlik sürecine girmek üzere olduğu ifade edilebilir. Bu süreçte ise birtakım roller ve sorumluluklar üstlenmektedirler (Arnett 1994). Yetişkinlik terimini, gelişim kavramı ile kıyaslarsak, bebeklik, çocukluk ya da ergenlikte olduğu kadar açık ve somut bir tanıma sahiptir. Piaget'e göre, yetişkinlik süreci içerisinde önemli bilişsel değişikliklerin meydana gelmediği ifade edilmektedir. Yetişkin teriminin tarihsel kökleri incelendiğinde ise, yetişkin kişi ya da büyümüş kişi tanımlaması karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda yıllardır yapılan tanımlarda yapılan yanlış ise, yetişkinlik tanım ve kavramını sadece yaş ve geçiş normlarını esas alarak tanımlanmıştır. Oysaki bireylerin psikolojik durumundan bahseden böylesi bir terim ile ilgili bir tanımlama yaparken psikolojik

işaretlerin, bireyin kendisini yetişkin hissetmesi gibi, dikkate alınmaması büyük bir eksiklik olarak ifade edilebilir (Shanahan ve ark. 2002). Literatürdeki çalışmalar ve tanımlamalar incelendiğinde ise, yapılan tanımlarda yaş ve yaş sınırları ile ilgili sınırlar ile ilgili bir görüş birliği belirtilmemiş ve bu durum tanımlardaki farklı yaş sınırlarını ortaya çıkarmıştır.

Literatürde yapılan araştırma ve tanımlarda, yetişkinliğin ölçütlerine verilen önemin kültürden kültüre değişiklik gösterdiği ifade edilebilir. Çoğu kültür yetişkinliği, eğitim sürecini tamamlama, tam zamanlı bir işe başlama, evlenme, ebeveyn olma gibi normlarla ölçmektedir (Arnett 2003).

Fakat yetişkinlik kavramı ile ilgili gözden kaçırılmaması gereken bir nokta ise, aynı toplumda aynı kültürde olan bireylerin yetişkinliğe başlangıç gibi durumları değişiklik gösterebilmektedir. Bir başka tanıma göre ise, bir bireyi yetişkin olarak tanımlamak için en uygun durumun "evlenme, işe başlama, okulu bitirme, çocuk sahibi olma ve emekliye ayrılma" gibi durumlar ile ölçüldüğü belirtilmektedir. Söz konusu ölçütlerin ise, toplum tarafından belirlendiği yani bir diğer deyişle, bir bireyin yetişkinlik sürecine ne zaman girdiği toplum tarafından belirlenmektedir. Bu belirlilik durumu her ne kadar yazılı yasalar ile diretilmese de, toplumsal etkinin varlığı ile bireyler bu sürece yönlendirilmektedir (Shanahan ve ark. 2002).

Kültürler arasındaki farklılıkların en temel sebebi ise, toplumun ve toplum içerisindeki bireylerin karşılıklı olarak beklentilerine ve birbirlerine olan uyum süreci üzerine olması olarak tanımlanmaktadır (Arnett ve Taber 1994).

1990'lı yılların başına kadar yetişkinlik süreci ve ölçütleriyle ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu araştırma ve kuramlara göre, yetişkinliğe geçiş sürecini belirleyen beş temel süreç söz konusudur. Bu ölçütler sırasıyla, okulu bitirme, bir evde yalnız yaşayabilme statüsüne geçme, tam zamanlı ve sürekli bir iş sahibi olma, ebeveyn olmak olarak belirtilmiştir (Shanahan, Porfeli, Mortimer ve Erickson, 2002). Bu roller göz önünde bulundurulduğunda, genç bireylerin yetişkinlik sürecine girmek için ebeveynleriyle olan ilişkilerindeki bağımlılık ve davranışları terk ettikleri düşünülmektedir. Ayrıca söz konusu bireylerin kimlik gelişimlerini tamamladıkları da varsayılmaktadır. Yetişkinlik ile ilgili oluşan algı ve kanılara göre ise, söz konusu geçişleri yaşayan bireyleri birer yetişkin olarak kabul edilmekteydi. (Arnett, 2003). Ancak, günümüzde bu geçiş işaretlerinin bireyin kendini yetişkin olarak hissetmesinde, o kadar da önemli olmadığı düşünülmektedir (Arnett, 2004). Günümüzde yapılan çalışmaların gelişim psikolojisi çalışmalarının disiplinlerarası bir yaklaşım ile gerçekleşmesi ile birlikte, bir bireyin yetişkin olması için ölçütlerin ne olduğu saptanmıştır. Yetişkinlik kavramının zamanla oluştuğu ifade edilebilir. Bu ifadeye göre, birey yaşam sürecinde aniden yetişkinliğe adım atmaz, belirli bir zaman diliminde geçiş işaretlerinin yaşanmasıyla birlikte yetişkinlik yavaş yavaş oluşmaya başlar. Ayrıca, yetişkinlik için en önemli üç ölçüt olarak sayılabilecek olan, kendi sorumluluğunu almak, bağımsız karar verebilmek ve ekonomik olarak bağımsız olmak olarak ifade edilmektedir. Söz konusu üç ölçütün de aniden oluşmadığı, zamanla geliştiği de göz önünde bulundurulursa, gençlerin 18-19 yaşlarında kendilerini yetişkin gibi hissetmeye başlamaları fakat kendilerini tam olarak yetişkin hissetmeleri ise yıllar sonra gerçekleşmektedir (Arnett, 2003). Yani, okulu bitirme, evden ayrılma, kalıcı ve tam zamanlı bir işe başlama, evlenme ve anababa olma gibi ölçütlerden, ya da bireyin bu geçişleri yaşamış olmasından çok genç insanın kendini yetişkin gibi hissetmesi için,

kendi sorumluluğunu alması, kendi kararlarını verebilmesi ve ekonomik ve dolayısıyla sosyal anlamda kendine yetebilen bir birey olması gerekmektedir. Kendisinde bu üç özelliği oluşturabilen bireyler, kendilerini yetişkin gibi hissedebilmektedir. Kısaca, yetişkin olmak nesnel ya da demografik ölçütlerden ya da geçiş işaretlerinden çok “yetişkin” gibi hissetmeyle ilgilidir. (Shanahan, Porfeli, Mortimer ve Erickson, 2002).

Amerikalılar’ ın, genç insanların cinsel ilişkilerinde, yaş ve ilişki yaşanan kişi sayısı gibi kuralların tam olarak ne olması gerektiği konusunda ortak ve net bir görüşleri yoktur. Buna karşın, onlu yaşlarının sonları ile yirmili yaşlardaki genç insanlara, bir aşk ilişkisine girmeleri konusunda çok geniş bir hoşgörü göstermektedirler (Arnett, 2004).

Bireylerin kalıcı bir iş bulmalarının yanı sıra ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarının zorlaştığı söylenebilir. Bireylerin yetişkinlik sürecine girmesinde önemli bir rol oynayan iş bulma süreci ve öğrenim görme durumları, literatürdeki birçok çalışmada birbirinde farklı zamanlarda sıralı olarak ifade edilse de, günümüzde gençlerin söz konusu her iki durumu da gerçekleştirmeye çalıştığı gözlemlenmektedir (Atak & Çok, 2010).

2.2 Üniversite Öğrencisi Statüsünde Bir İşte Çalışmak

Üniversite öğrencilerinin bir kısmının hem okullarına devam ettiği hem de yaşamlarını sürdürmek maksadıyla bir işte çalıştığı günümüzün gerçekleri arasında yer almaktadır. Literatürde ise bu kavrama "öğrenci-işçi" denilmektedir. Öğrenci-işçi kavramının literatüre girdiği yıllar tahmini olarak 70'li yıllar olarak belirtilmektedir. Literatürdeki ilk çalışma ise Avustralya'da Douse tarafından gerçekleştirilmiştir (Munro, 2011). Söz konusu çalışmadan sonra ise, Avustralya ve İngiltere başta diğer ülkelerde de sınırlı

sayılabilecek nitelikte çalışmalar yapılmıştır. Üniversite öğrenimi gören ve çalışan bireylerin tarihsel olarak ilk ne zaman ortaya çıktığı bilinmese bile bu kavramın ve bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin yaygınlaştığı yıllar tahmini olarak 1980'li yıllar olarak ifade edilebilir. Avustralya'da 1991'de yapılan bir çalışmada Güney Avustralya bölgesindeki üniversite öğrencilerinin bir işte çalışma oranlarının %64'ü aştığı ifade edilmiştir (Lewis, 1991). Literatürdeki başka bir çalışmada ise, eğitim sürecinden sonra işe geçişte yaşanan problemler ve problemlerin yarattığı durumlar sonucunda üniversite öğrencilerinin bir işte çalışma oranlarının arttığı gözlemlenmiştir. Birçok araştırmacı bunun problemlere yol açacağını ifade etmiştir (Munro, 2011).

Türkiye özelinde inceleme yapıldığında ise bu alana ve konuya yönelik ayrıntılı çalışma sayısı sınırlıdır. Fakat bazı akademik çalışmalar, köşe yazıları ve gazete haberleri sayesinde bazı bilgilere ulaşabilmek mümkün. Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bir işte çalışma oranlarının 1980'li yıllar öncesinde kesin olmamakla beraber yoğun olmadığı gözlemlenmiştir. 1980'li yıllar sonrasında üniversite öğrencilerinin iş hayatına dahil olması ile birlikte, iş hayatında da bazı değişikliklere sebep olmuşlardır. Buna sebep olarak ise, üniversite öğrencilerinin çalıştıkları kurum ya da ortama eleştirel ve dışarıdan bir göz olarak bakabilmesi, aldıkları eğitim ile çalıştıkları işi harmanlamaları olarak belirtilebilir (Bakioğlu ve ark., 2014)

Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bir işte çalışmaları ile ilgili yapılan çalışmalardan bir diğerinde ise, yaşamın en güzel dönemlerinden biri olan gençlik sürecinde çalışma yaşamının zorlu koşulları içerisinde olmanın söz konusu öğrencilere getirdiği zorluklardan bahsetmektedir (Bakioğlu ve ark., 2014).

2.2.1 Üniversite Öğrencisi Statüsünde Bir İşte Çalışmanın Psikolojik Etkileri

Üniversite öğrencilerinin bir işte çalışmaya karar vermesi ya da zorunda kalmasının birtakım sebepleri vardır. Bu sebepler arasından ekonomik ve sosyo-ekonomik faktörler ve kariyer fırsatları ön planda karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalarda, ekonomik sebeplerin ve değişkenlerin ilk sırada yer aldığı belirtilmiştir. Öğrencilerin çalışmasındaki ekonomik sebeplerden yaşamlarını devam ettirme, sahip oldukları veya sahip olmak istedikleri imkanları korumak veya arttırmak olarak sıralanabilir. Yapılan araştırmalar sonucunda ise, öğrencilerin aileleri ya da devlet desteği ile elde ettikleri gelirler ile giderlerinin dengesizliği durumunda öğrencilerin çalışmak zorunda olduğu olduğu ya da üniversite yaşamına geçince yaşam tarzlarındaki ve harcamadaki değişimlerinin de ekonomik yansımaları sebep olduğu belirtilmektedir. Bunlara ek olarak üniversite öğrencilerinin bir işte çalışmalarındaki başka bir sebep ise kariyerlerine tecrübe kazandıracak deneyimleri üniversite mezuniyeti öncesi deneyimlemek istemeleri de sayılabilir. Söz konusu öğrenciler böylelikle tecrübe edinecekleri ve kişisel gelişimlerine de katkı koyacaklarını düşünmektedirler (Morrison, 2009).

Üniversite öğrencisi olup bir işte çalışan bireylerin büyük bir bölümü genellikle hizmet sektöründe ve vasıf gerektirmeyen, kariyer beklentisi olmadan günü kurtaracak bir şekilde çalışmaktadır. Bu işler ise, satış danışmanlığı, restoran veya kafelerde garson, fast-food restoranlarında kurye vb. olarak örneklendirilebilir (Robotham, 2012). Bu durumun dışında nadir de olsa, bazı öğrenciler üniversitelerin kütüphane veya diğer birimlerinde de çalıştıkları gözlemlenmiştir (Buller, 2014).

Üniversite öğrencilerinin bir işte çalışması, söz konusu bireylerin sadece öğrenim hayatını değil aynı zamanda sosyal ve çalışma hayatlarını da etkilemektedir. Bunun

sebebi olarak ise, hem üniversite hayatına hem de iş hayatına zaman ayırmanın mevcut zamanı kısıtlayacağı, dolayısıyla zaman kısıtlamasının psikolojik bir baskı oluşturması muhtemeldir. Özellikle uzun saatler boyunca çalışmak zorunda kalan öğrencilerin akademik başarılarında bir düşüş söz konusu olabilmektedir. Bir üniversite öğrencisinin bir işte çalışmasındaki en temel sebep olarak öne sürdüğü ekonomik gereksinimler, beraberinde birçok katkısının yanı sıra bazı dezavantajları da beraberinde getirmektedir (Munro, 2011).

Üniversite öğrencilerinin bir işte çalışıyor olması durumu, söz konusu bireyleri özgüven ve kaygı gibi konularda etkilemektedir. Bu alanda yapılan çalışmalardan yola çıkılarak, bir üniversite öğrencisinin ekonomik sebeplerden ötürü çalışmak zorunda kalması, hatta öğrenimine ara vermek zorunda kalması gibi durumlara eğitim bilimciler ve araştırmacıların çözüm getirmesi toplum adına büyük bir gelişme sağlayabilir. Eğitimin toplumun gelişimindeki önemi göz önünde bulundurulduğunda, iş hayatı ve üniversite hayatı arasında kaybolmuş bireylerin topluma fayda sağlaması için çalışmalar ve araştırmalar yapılabilir.

2.3 Özgüven

2.3.1 Özgüven Kavramının Tanımı

Özgüven, kişinin mutlu ve huzurlu olması için en temel özelliklerden bir tanesidir. Kişinin kendi ve çevresi ile barışık olması özgüven ile mümkündür. Kişinin kendine güvenme duygusu olan özgüven, iç özgüven ve dış özgüven olarak ikiye ayrılmaktadır. İç özgüven, kişinin kendisi ile barışık olması ve kendisinden şikayetçi olmayan bir ideaya sahip olmasıdır. Dış özgüven ise kişinin çevresine yönelik kendinden emin davranışlar sergilemesidir (Çelik ve Onay, 2014).

Özgüven düzeyleri yüksek olan kişiler, çabalayıcı, kendisinden emin, iyilik sever, başarıya güdüsü yüksek olan, ikili ilişkilerinde ise; sorumluluk sahibi olan ve saygılı bireylerdir. (Çelik ve Onay, 2014).

Özgüven, genel çerçevede bir bireyin kendi hislerini ve yeteneklerini keşfetmesi ve bilmesi, kendini beğenmesi ve kendisine inanma düşüncesi olarak tanımlanabilir. Kendine güvenen kişileri, kendilerini beğendiklerini ve kendileri ile barış içerisinde olan kişiler olarak tanımlamak mümkündür (Kasatura, 1998). Özgüven hissi, "korkusuzluk ya da cesaretlilik" olarak da tanımlanmaktadır (Hambly, 1997). Bir bireyin bir eylemi gerçekleştirebileceğine dair düşüncelerini doğrudan etkileyebilen özgüven, kişinin kendinde bulunduğunu düşündüğü yeteneğe güven duyması ve güvendiği bu yetenek doğrultusunda karar verme mekanizmasını etkilemesi ve inancı olarak da tanımlanabilir (Feltz, 1998).

Özgüven, bir bireyin kendi kendisini değerlendirmesi sonucunda kendisinden memnun olup olmaması sonucunda ortaya çıkan öznel bir olgudur. Bu olgu pozitif veya negatif olabilir. Ayrıca bu olgu durağan değildir ve bireyin bulunduğu ortama ya da mevcut koşullara göre farklılık gösterebilmektedir (Kugle ve diğerleri, 1983). Özgüvenin bireylerin eylemlerini gerçekleştirmeden önce karar sürecinde önemli bir etkisi olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Özgüveni yüksek olan bireylerin, kendileri hakkında olumlu görüşlere sahip oldukları, olayları denetleme yeteneği ve bu yeteneğe olan inancın yüksek olduğu, yapılan hata ve doğruların farkında olunması, kendinden memnun olması, kendini olduğu gibi kabul etmek gibi özelliklere sahip olabilirler (Gökkaya, 2007).

Özgüven, bir bireyin kendini varoluşundan beri değerli bir canlı olarak görmesi olarak tanımlanabilir. Bu görüş bireyin yanlışlarından bağımsız bir biçimde ön koşulsuz ve şartsız gerçekleşmektedir. Bireyin kendini iyi hissetmesindeki temel sebep hatalarını düzeltip düzeltmemek değildir. Bireyin bütün yanlışlarına rağmen kendini değerli olarak görmesi özgüvenin tanımı olarak kabul edilebilir (Ceylan, 2017). Özgüveni ruhsal duruma bağlı başlıca unsurlar arasında sayılabilir. Ayrıca, özgüven ruhsal bir zorunluluk olarak da kabul edilebilir.

Özgüven eksikliği olan bireylerin hayati ihtiyaçları karşılanmadığı takdirde yaşamına tedirgin bir şekilde devam etmesi çok yüksek bir olasılıktır. İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden birisi ise insanların sahip oldukları özelliklerin farkında olmalarıdır.

Bireylerin kendi kişiliklerini oluşturmada önemli bir yere sahip olan özgüven, bireylerin kimlikleri ile kendilerine verdikleri değer arasında da bir etkiye sahiptir. Bireyin kendisinde hissettiği özgüven sonucunda ise birey kendi kimliği hakkında birtakım yargılarda bulunabilir ve kendi kimliğini sevip sevmediğine karar verebilir (Mckay ve Fanning, 2016).

2.3.2 Özgüvenle İlgili Kavramlar

2.3.2.1 Benlik (Öz)

Türkçede "benlik" ya da "öz" olarak kullanılan, psikolojide ise "self" olarak tanımlanmaktadır (Bilgin, 2011).

Benlik ya da bir diğer deyişle öz kavramını, bireyin bedensel ve zihinsel niteliklerinin tamamı olarak ve yine bireyde bulunan bütün bu niteliklere ilişkin bireyin kendisini incelemesi olarak tanımlamak mümkündür (Pişkin, 2000).

Öz kavramını, bireyin doğduğu andan itibaren çevresiyle ve bireyin kendisiyle etkileşimi sonucu elde ettiği yaşanmışlıklar ile oluşan bireyin kendisiyle ilgili düşünce ve algı kalıbı olarak tanımlamak mümkündür (Yenidünya, 2005).

2.3.2.2 Öz-Yeterlik

Bandura öz-yeterlik kavramını bir bireyin bir eylemi ya da eylemleri gerçekleştirmesi adına gerekli olan motive olma ve organize edilme gücüne olan inanç olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamanın bir diğer anlamı ise bireyin gerçekleştireceği eylem ve kendisinin bu eylemi gerçekleştirecek yeteneğe sahip olup olmamasına dair önyargı olarak ifade edilebilir. Öz-yeterlik kavramı daha çok duruma özgü olsa da, benlik ifadesi daha genel olarak tanımlanabilir. Bu tanımlamalara ek olarak, öz-yeterliği bir diğer boyutu ise bireyin kendi yeteneklerini diğer bireylerle kıyaslaması ve bu kıyas sonucunda kendini hangi konumda görmesidir (Arslan, 2012).

2.3.2.3 Özsaygı (Benlik Saygısı)

Bir bireyin kendine itibar göstermesi, kendine olan güveninin yüksek olması, kendisini olduğu gibi kabullenip kendisini önemli bulması, kendisini doğrulması durumuna özsaygı denir (Coşkun ve Kurnaz, 1990). Bireyin kendini incelemesi ve değerlendirmesi sonucunda kendisiyle ilgili vardığı yargıları ve yaklaşımlar bütünü benlik saygısı olarak ifade etmek mümkündür.

Öz saygı ya da kendine saygı gibi kavramlarla da eş anlamlı olan benlik saygısı, kendi varlığını değerli olarak görmek, kendisini uygun bulma gibi ifadelerle de tanımlanabilir (Çınar, 2011).

Benlik saygısı bir bireyin kendi kişiliğine karşı pozitif ya da negatif tutumu olarak değerlendirilebilir. Bireyin kendi ile bir uyum içerisinde olması, gerçekleştirdiği eylemlerden ötürü kendisinden memnun olma duygusuna özsaygı denir. Özsaygı ile

ilgili yapılan birçok farklı tanımında, en yüksek benlik saygısını kişinin kendini beğenmesi olarak değil bireyin kendini değerli görmesi olarak tanımlanmaktadır. Bireyin kendini değersiz hissetmesi ve görmesi durumunda ise birey düşük benlik saygısına sahiptir şeklinde tanımlamak mümkündür (Çiğdemoglu, 2006).

2.3.3 Özgüven Duygusunun Gelişimi

Bir birey doğuştan özgüvene sahip olacak şekilde var olamaz. Özgüven ile ilgili yapılan birçok tanım ve bu tanımlarda belirtilen özgüven kavramının özellikleri içerisinde özgüvenin kalıtsal olarak sahip olunabilecek bir beceri olmadığı belirtilmiştir. Bireyler hayata ilk adımlarında özgüvenli ya da özgüvensiz olarak bir başlangıç yapmazlar. Özgüven kavramının oluşması ve gelişmesi, bireyin tecrübe ettiği ve edeceği durumlar ve karşı karşıya kaldığı durumların sonucunda gerçekleşebilir (Karademir, 2015).

Bireyin hayata başlangıcıyla oluşmaya ve gelişmeye başlayan özgüven, 9-10 yaşlarına gelinceye kadar yetkinleşir. Özgüvenin bir diğer özelliği ise hayat boyu gelişiyor olmasıdır. Ergenlik çağına giren bireyde özgüvenin biçimlenmeye başlaması gerçekleşmektedir.

Bireyin tanıştığı ilk kişiler olan anne-baba ve anne-babanın verdiği şefkat ve sevgiyle gelişip şekillenmeye başlayan özgüven, bireyin okul çağına gelip okula gitmesi ve akranlarıyla, öğretmenleriyle olan diyalogları ve etkileşimleri, bu etkileşim ve diyaloglar sonucu elde edilen tecrübelerle gelişmeye devam eder (Günalp, 2007).

Bireyin özgüveninin oluşup gelişmesinde en önemli etkenlerden biri olan anne-baba tutumları, bireyin özgüven gelişiminde çocuğun gelecekte nasıl bir kişi olacağına da etkide bulunmaktadır. Bireyin hayata ilk gözünü açtığından itibaren ilk tanıştıkları, güvendikleri ve etkileşim içerisinde oldukları ebeveynleri ile güvenilir bir bağ kurması

çocuğun özgüvenin önemli bir oranda geliştirebilmesi ve dolayısıyla özgüveni yüksek bir birey olarak ruhsal gelişimini tamamlaması açısından önemlidir (Eldeleklioğlu, 2004).

Bir bireyin özgüveni ilk yaşlarda oluşmaya başlayıp çocukluk yıllarında da gelişmeye başlar. Bu oluşum ve gelişimi etkileyen birtakım etkenler söz konusudur. Çevresel etkenler, kalıtsal zeka, mizaç vb. etkenler bir bireyin özgüveninin oluşmasında ve gelişmesinde önemli rol oynarlar. Ebeveynleri tarafından sevilen, uygun vakitte annesi tarafından gereksinimleri giderilen çocukların, kendilerini daha değerli gördükleri ve kendilerini sevmeye başladıkları gözlemlenebilir. Çocukların özellikle okula başlamadan önce ve okula başladıkları zaman diliminde ebeveynleri tarafından sözlü ya da sözsüz eleştirileri, tepkileri, iltifatları, çocuğa karşı tavır, tutum ve davranışları, çocukların ebeveynlerden talep ettikleri şeylere ebeveynlerin verdiği tepkiler çocuğun özgüven duygusunu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Bir bireyin özgüveninin oluşumunda ve gelişiminde okulun ve okul koşullarının etkisi oldukça büyüktür. Özellikle öğretmenleri rol model olarak görebilecekleri durumlarda öğrencilerin söz konusu öğretmenler tarafından olumsuz etkilenmesi durumunda özgüven eksikliği söz konusu olabilir. Yine aynı şekilde öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimleri ve buna ek bazı okul koşulları da öğrencilere olan yaklaşımlarını değiştirebilmekte ve bu durum öğrencilerin özgüvenini olumsuz etkileyebilmektedir. Öğrencisinin arkasında duran, güvenen ve motive eden öğretmenlerin öğrencilerine özgüven kazandırdığı gözlemlenirken, diğer yandan bu davranışları gerçekleştirmeyen öğretmenlerin öğrencilerin özgüvenini olumsuz bir şekilde etkileyebildikleri gözlemlenmiştir (Günalp, 2007).

2.3.4 Özgüven Türleri

2.3.4.1 İç Özgüven

Bireyin kendisini sevmesi, kendisinden hoşnut olması, kendisi ile barış içinde olması haline iç özgüven denir. İç özgüveni dört alt başlıkla incelemek mümkündür (Lindenfield, 1997).

1.Bireyin kendini sevmesi; Kendilerine önem veren ve kendilerini değerli gören bireyleri bu başlık altında değerlendirmek mümkündür. Söz konusu bireyler bir işi başardıklarında çevresi tarafından beğenilmek ister. Bu beğenilme isteğini ise açıkça ifade edebilir ya da gösterebilirler. Çevreleri tarafından ya da bir topluluk içerisindeyken ilgi görmek isterler ve bu ilgi gerçekleşirse bu durum bireyi mutlu eder. Niyetlerinin iyi olarak ifade edilir bu niyeti ifade etmekten de çekinmezler.

2.Bireyin kendini tanıması; Kuvvetli ve güçsüz yanlarının farkında olup bunları kolayca ifade edebilen bireyleri, kendilerinin farkında olan ya da kendilerini tanıyan bireyler olarak tanımlamak mümkündür. Kendilerinin farkında ve bilincinde olan bireylerin arkadaş edinme ve arkadaşlık sürdürme, seçme gibi konularda seçici oldukları gözlemlenmiştir. Kendileri ile ilgili bir eleştiriyi öfke ile karşılamazlar ve eleştirildikleri konuların doğruluğuna göre de kendilerini geliştirmeye çalışırlar. Yardıma ihtiyaçları oldukları durumlarda yardımdan kaçınmazlar.

3.Bireylerin kendileri için açık amaçlar belirlemesi; Bu bireyler kendilerinin ne istedikleri konusunda bilinçlidirler. Neyi istedikleri ve neye sahip olmak istedikleri konusunda bilince sahiptirler. İstedikleri şeyleri de erişilebilir düzeyde olması için gerçekçi bir bakış açısı ile ele alırlar. İstedikleri şeylere ulaşma yolundaki süreçte ne

kadar ilerlediklerini sıklıkla gözden geçirirler. Karar verilmesi gereken durumlarda tereddüt etmezler.

4. Bireyin olumlu düşünme tutumuna sahip olması; Bu bireyler, hayata karşı olumlu bir beklenti içerisinde olarak olaylara ve hayata karşı pozitif bir bakış açısına sahiptirler. Geçmişte yaşadıklarına kıyasla, ileride tecrübe edecekleri zamanın çok daha iyi ve güzel olacağını düşünmektedirler. Yeniliğe ve değişikliğe açık olan bu bireyler, bu sayede gelişme katedeceklerini düşünürler. Çözümü ya da çaresi olmayan hiçbir şey olmadığını düşünürler ve olası bir problemle karşılaştıklarında çözüm bulmak için çaba gösterirler.

2.3.4.2 Dış Özgüven

Dış özgüven kavramını ise, bireyin etrafındaki veya çevresindeki kişilere kendinden fazlasıyla emin ve hoşnut olduğunu gösterdiği eylemler bütünü olarak tanımlanabilir. Dış özgüven kavramı üç alt başlıkta incelenebilir (Lindenfield, 1997).

1. İletişim; Bu bireyler ne zaman konuşacaklarını ve ne zaman dinleyeceklerini iyi bilirler. İletişim kurdukları esnada vücut diline oldukça hakimdirler. Vücut diline olan hakimiyet sayesinde ise karşısındakinin nasıl veya ne gibi bir mesaj iletmek istediğini kolayca anlayıp, algılayabilirler. Birden fazla insandan oluşan gruplara ya da topluluklara konuşmak, bu bireyler için zor bir eylem değildir.

2. Bireyin kendini iyi ifade edebilmesi; Bireylerin anlatmak istedikleri şeyleri açık bir şekilde mekan fark etmeksizin anlatabilmeleridir. Bu eylemi gerçekleştirirken de kendi haklarının ve sınırlarının da farkındadırlar. Bu sınırlar ve haklar dahilinde eylemi gerçekleştirirler. İletişim kurdukları bireyleri anlamakta oldukça başarılıdırlar. Bu duruma ek olarak, karşısındaki bireylerin de kendi anlattıklarını aynı başarıyla

anlamalarını beklerler. İletişim kurdukları bireylere iltifat ederler ve karşılık bekleyebilirler. Memnun olmadıkları durumları da rahatlıkla ifade edebilirler.

3.Duygularını kontrol edebilen bireyler; Bu bireyler olaylara karşı doğal ve olağan tepkiler verip hislerini kontrol altında tutabilirler. Tecrübe ettikleri kötü anların ve günlerin motivasyonlarını ve yaşam enerjilerini azaltmasına izin vermezler ve bu tecrübeleri kolaylıkla atlatabilirler. Olumsuz durumlara karşı kendilerini koruyabilirler. İkili ilişkilerde mutluluk ve sevginin karşılıklı olmasını beklerler.

2.4 Gelecek Kaygısı

Dünya üzerindeki canlı varlıklar ile insanoğlunu karşılaştırdığımızda, insan dışındaki diğer canlıların olayları sorgulamak, değiştirmek gibi bir becerileri yoktur. Diğer canlıların yapıları incelendiğinde ise, beyinleri ne şekilde kodlanmışsa o şekilde yaşamlarını sürdürdükleri gözlemlenmiştir. Bu gözlemden yola çıkarak, insan dışındaki canlılarda gelecek endişesi olmadığı kanısına varılabilir. Bir inek ya da bir tavuk geleceğe dair herhangi bir kaygı duymaz. İneğin genleri süt vermek, tavuğun ise yumurta vermek için kodlandığı ifade edilebilir. İnsanı diğer canlılardan ayıran bu düşünme özelliğine ise "metakognisyon" denir. Metakognisyon sayesinde zamanın ilerlediğinin farkındadır. Birey kendisini bir geleceğin beklediğini ve onu kontrol edemediğini kavrar ve bu sebeple gelecek kaygısı yaşamaya başlar (Aygün, 2014).

Bir bireyin gelecek ile ilgili duyduğu kaygı orta düzeyde ise, söz konusu durumu odaklanarak gerçekleştirmeye çalışabilir. Az düzeyde gelecek kaygısına sahip bireylerin ise işlerini ihmal etme olasılığının daha yüksek olduğu, çok fazla kaygı duyan bireylerin ise odaklanma problemleri yaşayabileceği ifade edilebilir (Sürücü, 2012). Öğrencilerin gelecek ile ilgili kaygılarını oluşturabilecek olası sebepler ise, iş

bulamama en yaygın sebeplerden biri olarak gösterilebilir (Ergenç, 2011). İnsanların diğer canlılara kıyasla neden ve nasıl zaman ve mekan kavramlarının farkında olduğu araştırmacılar ve literatür açısından oldukça ilgi çekici bir konudur. İnsanların sahip olduğu metakognisyon genleri sayesinde gelecek kaygısı duyarlar. Zihin ötesi bir gen olan metakognisyon sayesinde insanlar, araştırma, değişim, yönelim gibi farklı aktiviteleri gerçekleştirme hisseder. Bireyin kendinin farkında olmasıyla da ilgili olan gelecek kaygısı, bireyin bir geçmişe sahip olduğunu bilmesi, içerisinde bulunduğu zamanın farkında olması ve gelecekte kendisinin veya toplumun kendisinden beklentileri sonucu ile gelecek kaygısı yaşamaya başlar (Tarhan ve Bacanlı, 2015). Geleceğe dair bir bilgimizin olmaması bu kaygıyı tetikleyen en önemli olasılıklardan birisi olarak tanımlanabilir. Bu bilgi eksikliği belirsizlikle sonuçlanmaktadır. Bu belirsizlik ve bilgi eksikliğine rağmen, her birey gelecekle ilgili beklenti ve plan içerisindedir. Bu durum ise sadece varsayımdan ibaret olmaktadır. Bir bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı zorluklar ve problemler, her zaman kişinin kendi seçimlerinden kaynaklı olarak meydana gelmeyebilir. Bireyin kendi seçimlerinin haricinde, yaşanacak olaylarda etkili olan bazı faktörler vardır. Bu faktörler ise diğer bireyler, çevresel koşullar vb. olarak örneklendirilebilir. Bireyin verdiği kararlar dahilinde olsun ya da olmasın, beklentilerinden farklı süreç ya da sonuçlarla karşılaşan bireylerde hayal kırıklıkları ve geleceğe yönelik kaygı artışı durumları meydana gelebilir (Özer, 2004). Ergenlik dönemindeki bireyler, arkadaşlarının hissettiklerini yetişkin bireylerden daha iyi anladığına inanırlar. Bu inanç kaygıların ergenlik döneminde bireyler arasındaki kaygı durum düşüncesini paylaşmaları ile sonuçlanır. Bu paylaşımların bireyde rahatlama hissi yaratacağı, ergenlik dönemindeki bireyler tarafından düşünülmektedir. Rahatlama hissi yaratacağı düşünülen bu durum, kaygının sürekli tekrarlanması hatta zihnin daha çok karışmasına ve bulanmasına sebep

olabilmektedir. Kaygı düzeyinin yüksek olduğu durumlarda ise odaktan uzaklaşıldığı gözlemlenebilir. Böyle durumlarda ise dışarıdan müdahale olarak algılanabilen telkinlerin pek bir etkisinin olduğu söylenemez. Bu durum sonucunda ise kaygının tekrarlanması gerçekleşir ve kaygının tekrarlanması sonucu ortaya çıkan gerginlik artar (Aygün, 2014). Sadece bir amaca ya da birden fazla amaca çok yüksek düzeyde odaklanması durumunda gelecek kaygı düzeylerinin yükselebileceği ifade edilebilir.

2.5 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde özgüven ve gelecek kaygısı düzeylerini ölçmek amacıyla oluşturulan ölçeklerin geliştirme ve uyarlama çalışmaları ile özgüven ve gelecek kaygısı düzeylerinin araştırılması ile ilgili yapılan araştırmalar ele alınacaktır.

2.5.1 KKTC’de Yapılan Araştırmalar

2017 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yapılan bir çalışmada, Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenci olup, bu öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ve özgüven düzeylerini saptamak ve öz güvenleri ile mesleki tutumları ile olan ilişkisi incelenmiştir. Araştırma evreni olarak ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde bulunan, Girne Amerikan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği bölümü öğrencileri olarak belirtilmiştir. 2015 - 2016 akademik yılı bahar dönemi 2., 3., 4. sınıflarda öğrenim gören 184 öğrenciden oluşmaktadır. Yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak ise, Çetin (2006) tarafından geliştirilmiş olan "Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği" ve Akın (2007)'nin geliştirmiş olduğu "Özgüven Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın alt amaçlarına ilişkin çıkarımsal istatistikler ise cinsiyet değişkeni ile ilgili analizlerin hesaplanma sürecinde Mann Whitney U testi; öğrencinin öğrenim gördüğü sınıf, ebevyn eğitim düzeylerine yönelik analizlerde ise Kruskal Wallis H Testinden faydalanılmıştır. İstatistiksel hesaplamalar sonucunda farkın anlamlı olduğu durumlarda ise, farkın hangi gruplardan

kaynaklandığını tespit etmek adına ikili kıyaslamalarda yine Mann Whitney U Testinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde ise; araştırmaya katılan öğrencilerin özgüven, öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, cinsiyetleri, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, ebeveynlerinin eğitim düzeyi gibi değişkenlere göre incelendiği gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, cinsiyet ve sınıf değişkenleri açısından gruplar arası istatistiksel açıdan anlamlı fark gösterdiği gözlemlenmiştir ($p<0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin, özgüven düzeyleri incelendiğinde ise, sadece sınıf değişkeni olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$). Son olarak, araştırmaya katılan öğrencilerin özgüven düzeyleri ile mesleki tutumları arasındaki ilişki düzeyi pozitif yönde (%28) olarak saptanmıştır (Yalçın & Özge, 2017).

Alaosman (2019)'ın üniversite son sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmasında, katılımcıların geleceğe yönelik kaygıları ve söz konusu kaygılarla başa çıkma yöntemlerini incelemiştir. Cinsiyet, eğitim görülen fakülte, gelir düzeyi, sahip olunan kardeş sayısı, evde yaşayan diğer bireylerin sayısı gibi değişkenler ile anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Söz konusu çalışma Yakın Doğu Üniversitesi Eczacılık ve Hukuk Fakültesi son sınıf öğrencilerinin anketlere katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucu 300 öğrenciye ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ise, bireylerin Beck Umutsuzluk Ölçeğinden elde ettiği puanların arttıkça, Problem Odaklı Başa çıkma gibi değişkenlerde azalma gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, söz konusu amaca yönelik daha kapsamlı veriler elde etmek için nitel çalışmalar yürütülebilir.

2.5.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

1985 yılında Dobson tarafından yapılan bir çalışmada, depresyon ve kaygı bozukluk düzeyleri ile cinsiyet değişkenleri arasındaki farklılık düzeyleri araştırılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda ise anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir. Birmaher ve arkadaşlarının 2000 yılında, kaygı düzeyi düşük ve yüksek olan bireylerin bilişsel hatalar yapıp yapmadıkları karşılaştırılmıştır. Felaketleştirme, seçici soyutlama, aşırı genelleme ve kişiselleştirme olarak dört farklı bilişsel hata olan değişkenler ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda ise, kaygı düzeyi yüksek olan bireyler arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir (Dobson, 1985).

Üniversite son sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmalarında kız öğrencilerin kaygı seviyelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu, iş bulma endişesi olmayan öğrencilerin kaygı seviyelerinin iş bulma endişesi olan öğrencilere göre kaygı seviyelerinin daha düşük olduğunu saptamışlardır (Dursun ve Aytaç, 2009).

Sylvers ve arkadaşlarının 2011 yılında yapmış olduğu çalışmada ise, lise öğrencileri örnekleminde benlik saygısı düzeyleri ile kaygı ve korku düzeyleri gibi değişkenlere baş etme düzeyleri değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmalar ve analizler sonucunda erkek öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ile kız öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri karşılaştırılmıştır. Erkek öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Korku ve kaygı düzeyler arttıkça benlik saygısı düzeylerinin düşüş yaptığı saptanmıştır (Sylvers ve ark, 2011).

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin cinsiyet, meslek, kardeş sayısı ve ekonomik değişkenler ve kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Birinci sınıf

öğrencilerinin kaygı seviyelerinin ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu da saptanmıştır. Ayrıca okul başarı seviyesi düşük olan öğrencilerin kaygı seviyelerinin orta ve iyi olan öğrencilerin kaygı seviyelerinin anlamlı olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır (Çakmak ve Hevedanlı, 2013).

Ahi Evren Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin gelecek kaygısı ve umutsuzluklarının incelenmesi isimli yüksek lisans tez çalışmasında cinsiyet, öğretim durumu, bölüm, fakülte, anne-baba tutumları değişkenleri ile kaygı seviyeleri arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir (Saraç, 2015).

Bölüm 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve veri analiz ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma çalışması bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin, özgüven ve gelecek kaygısı düzeylerinin bazı demografik değişkenleri incelediği için, bu çalışma nicel analiz yöntemlerinden kestirimsel ve tarama çalışmasıdır. Özgüven düzeyleri ve gelecek kaygı durumları, örneklemin evrene genellenebilmesi açısından nicel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada veriler ölçek ile toplandığı için, tarama modeli kullanılmıştır. Öğrencilerin özgüven ve gelecek kaygısı düzeyleri, bazı demografik değişkenlere göre incelendiği için, anlamlı bir fark olup olmadığına bakılacağından dolayı kestirimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2004).

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim gören ve bir işte çalışan Türk öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim gören ve bir işte çalışan Türk öğrenciler öğrencilerini kapsamaktadır. Bu araştırma Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk öğrencilere çalışmaya katılmadan önce bir işte çalışıp çalışmadığı sorularak, çalışmanın katılımcıları belirlendiğinden, bu araştırma çalışmasının örneklem seçme yöntemi amaçsal örneklem seçme yöntemi olarak belirlenmiştir. Söz

konusu evrenin büyüklüğü 205 katılımcı olarak sonuçlanmıştır. Çalışmaya katılan 205 kişinin , 129 kişisi genel toplamda istatistiksel olarak bakıldığında %63,2'si erkek, 75 kişisi istatistiksel olarak bakıldığında ise %36.8'i ise kadındır. 1 kişi ise cinsiyetini belirtmemeyi tercih etmiştir. Cinsiyetini belirtmeyen birey homojen dağılımı engellendiği için değerlendirmelerden çıkartılmıştır.

Tablo 3.1: Bireylerin Genel Bilgilerinin Dağılımları

	Sayı (%)
Cinsiyet	
Erkek	129 (63.2)
Kadın	75 (36.8)
Yaş	
18 ve altı	3 (1.5)
19 – 25	168 (82.3)
26 – 30	30 (14.7)
30 üzeri	3 (1.5)
Gelir Durumu	
Düşük	55 (27)
Orta	135 (66.2)
Yüksek	14 (6.8)
Çalışma Saati	
10-20	4 (5.1)
21-30	52 (25.3)
31-45	107 (52.1)
45 üzeri	41 (19.9)

% : Yüzde

Tablo 3.1’de çalışmaya katılan katılımcıların cinsiyet dağılımları, yaş dağılımları ve gelir durumlarının dağılımları incelenmektedir. Çalışmaya toplam 204 kişi dahil olmuştur. Çalışmaya katılan 204 kişinin , 129 kişisi genel toplamda istatistiksel olarak bakıldığında %63.2’si erkek, 75 kişisi istatistiksel olarak bakıldığında ise %36.8’i ise kadındır. 1 kişi ise cinsiyetini belirtmemeyi tercih etmiştir. Cinsiyetini belirtmeyi tercih eden kişide genel toplamda istatistiksel olarak bakıldığında %0.5’lik bir dilimi oluşturmaktadır. Kişilerin %1.5’i 18 yaş veya altında, %82.3’ü 19-25 yaş aralığında, %14.7’si 26-30 yaş aralığında ve %1.5’i ise 30 yaş veya üzerindedir. Araştırmaya katılan kişilerin gelir durumları 3 seviyede incelenmiştir. Katılımcılar düşük, orta ve yüksek gelir düzeyinde incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcılardan 55 kişinin düşük gelir düzeyinde olduğu saptanmıştır. Katılımcılardan 135 kişinin orta gelir düzeyinde olduğu saptanmıştır. Katılımcılardan 14 kişinin ise yüksek gelir düzeyinde olduğu saptanmıştır. Katılımcılar ve gelir düzeyleri yüzde olarak bakıldığında ise %27’sinin düşük gelir düzeyinde olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %66.2’sinin orta gelir düzeyinde olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %6.8’inin ise yüksek gelir düzeyinde oldukları saptanmıştır.

3.3 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan demografik değişkenlere ilişkin veriler, yüksek lisans tez araştırmacısı tarafından hazırlanmış olan kişisel bilgi formu, özgüven düzeyi “özgüven ölçeği”, gelecek kaygısı ise “Beck Umutsuzluk” ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Söz konusu ölçme araçları online bir platform olan “Google Forms” aracılığıyla toplanmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formunda üniversite öğrencilerinin çalışma durumları, cinsiyeti, yaşları, gelir düzeyleri ve haftada kaç saat çalıştıklarını belirleyici bazı maddeler, literatür

araştırması yapılarak ve uzman görüşü olarak yüksek lisans tez araştırmacısı tarafından hazırlanmış olup, kişisel bilgi formunda yer almaktadır.

3.3.2 Özgüven Ölçeği

Akın, (2007) bulunduğu dönemde, güvenilirliği ve geçerliği bulunan özgüven ölçeği bir ölçme aracı olmadığı için bu çalışmayı yapmıştır. 33 maddeden oluşan bir özgüven ölçeği geliştirmiştir. 33 madde içerisinde olumsuz bir madde bulunmamaktadır. Ölçek içerisinde iki alt boyut barındırmaktadır. Birincisi, iç özgüven; kişinin kendini sevmesi, olumlu düşünme yeteneği edinmesi, yeterliliklerini ve yetersizliklerini belirlemesi, kendini tanıması ve görünen hedefler belirmesi gibi kişinin kendine özgü özgüvenini kapsamaktadır. İkicisi ise dış özgüven; kişinin sağlıklı iletişim kurabilmesi, risk alma düzeyi, duygu durumunu sağlıklı kullanabilmesi gibi dış çevreden oluşan sosyal faktördür. Alınan puanların yüksek olması bireyin özgüven düzeyinin yüksek olduğunu saptamaktadır. Ölçme aracı 1 ile 5 arası puanlandırma sistemi vardır. 1 puanı hiçbir zaman, 2 puanı nadiren, 3 puanı sık sık, 4 puanı genellikle ve 5 puanı ise her zaman olarak puanlandırılmıştır. Özgüven Ölçeğinin sonuçlarına göre, 2.5 puanın altında puanı olanlar “düşük”, 2.5 ile 3.5 arasında puan alanlar “orta”, 3.5 puan üzeri puan alanlar “yüksek” derecede olarak 3 grup şeklinde sınıflandırılmıştır. Ölçekte yüksek puan 165, en düşük puan ise 33'dür. Geliştirilen bu ölçek, araştırmacı tarafından iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları tüm ölçek için 0.83 olarak bulunmuştur. İç özgüven için 0.83, dış özgüven için ise 0.85 değeri olarak tespit edilmiştir. Bütün çalışmanın güvenilirlik korelasyon katsayıları test-tekrar test yöntemi ile tespit edilmiştir. Çalışmanın bütünü için güvenilirlik korelasyon katsayısı 0.94, dış özgüven katsayısı 0.87, iç özgüven katsayısı için ise 0.97 değerleri bulunmuştur. Bulunan değerlere ek olarak, ölçekte bulunan bütün maddelerin korelasyonları 0.30 ile 0.72 değerleri arasında değişiklik gösterdiği görülmüştür. Uyum geçerliliği için ölçek,

Coopersmith'in Benlik saygısı envanteri ile arasındaki korelasyonun 0.87 olduğu saptanmıştır. Korelasyonun yüksek oluşu ölçeği geçerli saymaktadır. Geliştirilen ölçeğin güvenilirliği ve geçerliliği kanıtlanmıştır. Araştırmanın sonucunda eğitimciler ve psikolojik danışmanlar tarafından geçerli ve güvenilir olarak kullanılması uygun görülmüştür (Akın, 2007).

3.3.3 Beck Umutsuzluk Ölçeği

Beck ve diğerleri 1974 yaptığı bu ölçeği güvenilir ve geçerliliğini katsayılarını üniversite öğrencilerine iki yarım test ve test-tekrar test yöntemleri ile güvenilirlik katsayılarını bulmuştur (Teğin, 1980; Seber ve ark., 1993). Beck umutsuzluk ölçeği 20 adet önermeden oluşmuştur. Önermeler doğru ya da yanlış olarak iki seçenekten oluşmaktadır. Soruların 11 doğru, 9 yanlış cevaplardan oluşmaktadır. Verilen yanıtların uyumlu olması dahilinde 1 puan uyumsuz olduğu dahilinde puan verilmeyecektir. Elde edilecek puanlar 0 ila 20 arasında olacaktır. Motivasyon kaybını ölçen sorular; 2., 3., 9., 11., 12., 16., 17., 20., gelecek ile alakalı duyguları ölçen sorular; 1., 6., 13., 15., 19., gelecek beklentisini ölçen sorular ise 4., 7., 8., 14., 18'dir. Eş zamanlı geçerlilik için, Beck Depresyon Ölçeği ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasındaki korelasyon katsayısı 0.69 çıkmıştır. Ayırdedici geçerlilik için, iki ayrı çalışma gurubu oluşturulup, anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Motivasyon kaybı faktörü için güvenilirlik katsayısı 0.72, Gelecek ile alakalı duygular için güvenilirlik katsayısı 0.78, ve gelecek ile alakalı güvenilirlik katsayısı ise 0.72 olarak bulunmuştur.

Yapılan bu çalışma bireylerin umutsuzluk düzeylerini geçerli bir şekilde ölçerek aslı ile çıkan sonuçların benzer olduğu saptanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlilik bakımından kullanılması uygundur. Bu ölçek araştırmalar ve koruyucu ruh sağlığı açısından, kullanılması uygun görülmüştür (Seber ve ark., 1993).

3.4 Veri Toplama Süreci

Veriler yüksek lisans tez araştırmacısı tarafından toplanmıştır. Ölçeklerin, üniversite öğrencilerine uygulanabilmesi için katılan öğrencilerin gönüllü ve gizlilik ilkelerine uyularak verilerin toplanmasının ardından, katılımcılar çalışmanın herhangi bir aşamasında, çalışmadan çekilebileceklerini ve araştırma sonuçlarının bilimsel toplantılar ile bilimsel dergilerde yayın etiği haline getirilebileceği bildirilmiştir. Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna başvurulmuş olup, gerekli izinler doğrultusunda çalışma süreci şekillenmiştir. Etik uygunluk belgesi alınmış ve sonrasında çalışmaya başlanılıp, gerekli ölçme araçları uygulanmıştır.

3.5 Verilerin Analizi

Veri toplama araçlarının uygulanması sonucunda elde edilen verilerin analizleri, SPSS 23.00 istatistik programı ile yapılmıştır. Toplanan verilerin girişi gerekli kodlamalar ile yapılmıştır. Veri girişlerinin kontrolü yapılmıştır. Ölçek ve alt ölçek puanları hesaplanarak veriler analize hazırlanmıştır. “Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeyleri nedir?”, “Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeyleri nedir?”, “Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeylerinin cinsiyet, yaş, gelir gibi demografik değişkenlere göre dağılımları nasıldır?” ve “Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş, gelir gibi demografik değişkenlere göre dağılımları nasıldır?” sorularında betimsel istatistik yapılıp yorumlanmıştır. “Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeylerinde cinsiyet, yaş, gelir gibi demografik değişkenlere göre anlamlı bir fark var mıdır?” ve “Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeylerinde cinsiyet, yaş, gelir gibi demografik değişkenlere göre bir fark var mıdır?” sorularını yanıtlamak için değişkenlerin kategorileri dikkate alınarak, iki kategori için bağımsız örneklemeler “T testi” ile, ikiden fazla değişkenler için tek yönlü varyans analizleri

“Anova” kullanılarak işlemlenip yorumlanmıştır. Bütün istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi “ $p \leq 0,05$ ” olarak kabul edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu ölçmek için Kolmogrov-Smirnov Testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda verilerin dağılımı normal dağılıma uygun olmadığı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Bölüm 4

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma problemleri ve alt problemlere ilişkin toplanan verilerin analizi sonucunda ulaşılan bilgilere yer verilmiştir. Tüm bulgular tablolar halinde gösterilmiş ve tablolara ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

Özgüven düzeyleri ve gelecek kaygı durumları, örneklemin evrene genellenebilmesi açısından nicel analiz yöntemi kullanılmıştır. İki değişken arasındaki anlamın yordanabilmesi için ilişki tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada veriler ölçek ile toplandığı için, tarama modeli kullanılmıştır.

Ölçümle elde edilen sürekli değişkenler (nicel değişkenler), ortalama \pm standart sapma, en küçük ve en büyük değer ile sunulmuştur. Kategorik değişkenlerin (nitel değişkenlerin) sunumu için ise frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Nitel veriler karşılaştırılırken “Ki-Kare Testi” kullanılmıştır. Niceliksel ikili grup karşılaştırmalarında parametrik varsayımların sağlanmadığı durumlarda ise “Mann Whitney U Test” istatistiksel yöntem olarak kullanılmıştır. İki den fazla grubun ortalamaları karşılaştırılırken parametrik varsayımların sağlanmadığı durumlarda ise “Kruskal Wallis Testi” istatistiksel yöntem olarak kullanılmıştır. Gruplararası fark tespit edildiğinde ($p < 0.05$), farklılığı yaratan alt grupları tespit etmek için ikili karşılaştırmalar Post-Hoc testleri ile değerlendirilmiştir. Bütün istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi “ $p \leq 0,05$ ” olarak kabul edilmiştir.

4.1 Bireylerin Özgüven Düzeylerinin İncelenmesine Dair Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeylerinin düşük, orta ve yüksek alt boyutlarından almış oldukları puanların betimsel istatistikleri frekans dağılımı analizinden faydalanılarak Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Bireylerin Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi

	Sayı (%)
Özgüven Düzeyleri	
Düşük	1 (0.5)
Orta	73 (35.8)
Yüksek	130 (63.7)

% : Yüzde

Tablo 4.1’de bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeylerinin özgüven ölçeği sonucuna göre incelenmesi verilmiştir. Özgüven düzeyleri frekans analizi ile hesaplanıp sonuçlar bulunmuştur.

Araştırmaya katılan, katılımcıların yapılan özgüven ölçeğine göre özgüven düzeylerinin dağılımları verilmiştir. 204 kişinin %63.7’si yüksek özgüven düzeyinde, %35.8’i ise orta özgüven düzeyinde bulunmuştur. 1 kişinin özgüven düzeyi ise düşük olarak bulunmuştur. Katılımcıların özgüven düzeyleri sayı olarak bakıldığında ise 1 kişinin özgüven düzeyinin düşük olduğu saptanmıştır. 73 kişinin özgüveninin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. 130 kişinin ise yüksek özgüven düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2 Bireylerin Gelecek Kaygısı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı düzeylerine dair bulgular, frekans dağılımı analizlerinden faydalanılarak Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2: Gelecek Kaygısı Düzeyleri

	N	$\bar{X} \pm SD$	Ortanca	Minimum-Maksimum
Motivasyon Kaybı	204	1.8±2.4	1.0	0.0 – 8.0
Gelecek ile Alakalı Duygu	204	0.9±1.6	0.0	0.0 – 5.0
Gelecek Beklentisi	204	1.2±1.6	1.0	0.0 – 5.0
Beck Depresyon Toplam Puan	204	4.4±5.7	2.0	0.0 – 20.0

\bar{X} : Ortalama; SD: Standart sapma

Tablo 4.2’de çalışmaya katılan katılımcıların Beck Depresyon ölçeğinin puanlamalarının dağılımları incelenmektedir. Bu tablo Frekans Analizinden faydalanılarak hesaplanmıştır. Çalışmaya katılan 204 kişinin yapılan Beck depresyon ölçek analizlerinin sonucundaki bulgular Tablo 3’de verilmiştir. Kişiler motivasyon kaybı ile ilgili alt ölçekten ortalama 1.8±2.4 puan, gelecek ile alakalı duygular ile ilgili alt ölçekten ortalama 0.9±1.6 puan ve gelecek beklentisi ile ilgili ölçekten ortalama 1.2±1.6 puan almıştır. Alt ölçeklerden elde edilen puanlara ve toplam ölçek puanına göre kişilerin gelecek kaygı düzeylerinin yüksek olmadığı hafif düzeyde umutsuz oldukları görülmüştür.

4.3 Özgüven Ölçek Gruplarının Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ve özgüven ölçek gruplarına dair bulgular, frekans dağılımı analizlerinden ve Ki Kare testinden faydalanılarak Tablo 4.3’de sunulmuştur.

Tablo 4.3: Özgüven Ölçek Gruplarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

	Düşük Sayı (%)	Orta Sayı (%)	Yüksek Sayı (%)	Toplam Sayı (%)	P
Cinsiyet					
Kadın	1 (1.3)	37 (49.3)	37 (49.3)	75 (100.0)	0.003*
Erkek	-	36 (27.9)	93 (72.1)	129 (100.0)	

#: Yüzde; p: Ki Kare Testi, *: $p \leq 0.05$

Tablo 4.3’de Cinsiyet değişkeni ve özgüven ölçek grupları arasında fark incelenmiştir. Katılımcılar cinsiyetlerine göre özgüven düzeyi olarak yorumlandığında katılan 75 kadın katılımcının %1.3’ünün düşük özgüven düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Kadın katılımcılardan %49.3’ünün orta özgüven düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılan kadın katılımcıların %49.3’ünün ise yüksek özgüven düzeyinde olduğu saptanmıştır. Katılan katılımcılar cinsiyete göre özgüven düzeyi olarak yorumlandığında katılan 129 erkek katılımcıdan düşük özgüven düzeyine sahip katılımcı bulunmamaktadır. Erkek katılımcılardan %27.9’u orta özgüven düzeyinde oldukları saptanmıştır. Katılan erkek katılımcılardan %72.1’i yüksek özgüven düzeyinde oldukları saptanmıştır. Cinsiyetlere göre karşılaştırılan özgüven

düzeylerine bakıldığında erkek katılımcıların %72.1'lik yüksek özgüven oranı ile kadın katılımcıların %49.3'lük yüksek özgüven oranına göre daha yüksektir. Erkek katılımcıların özgüven oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Cinsiyete göre ise özgüven ölçek puanları arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Cinsiyetini belirtmeyi tercih etmeyen bir kişi bu analizden çıkarılmıştır. Erkeklerin %72.1'inin özgüven seviyesi yüksek, kadınların %49.3'ünün özgüven seviyesi orta diğer %49.3'ünün özgüven seviyesi ise yüksek olarak bulunmuştur. Erkeklerin kadınlara göre özgüven seviyeleri daha yüksek bulunmuştur.

4.4 Özgüven Ölçek Gruplarının Yaş Değişkenine Yönelik Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin yaş değişkeni ve özgüven ölçek gruplarına dair bulgular, frekans dağılımı analizlerinden ve Ki Kare testinden faydalanılarak Tablo 4.4'de sunulmuştur.

Tablo 4.4: Özgüven Ölçek Gruplarının Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

	Düşük Sayı (%)	Orta Sayı (%)	Yüksek Sayı (%)	Toplam Sayı (%)	P
Yaş					
18 ve altı	-	2 (66.7)	1 (33.3)	3 (100.0)	
19 – 25	1 (0.6)	58 (34.5)	109 (64.9)	168 (100.0)	0.833
26 – 30	-	11 (36.7)	19 (63.3)	30 (100.0)	
30 üzeri	-	2 (66.7)	1 (33.3)	3 (100.0)	

#: Yüzde; p: Ki Kare Testi, *: $p\leq 0.05$

Katılımcıların yaş gruplarına göre özgüvenleri incelendiğinde 18 yaş ve altı yaş grubundaki araştırmaya katılan toplam katılımcı sayısı 3'tür. Bu katılımcılardan %66.7'si orta özgüven düzeyinde olduğu saptanmıştır. %33.3'ünün yüksek özgüven düzeyinde olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan 19-25 yaş grubu arası 168 katılımcının %0.6'sı düşük özgüven düzeyinde olduğu saptanmaktadır. %34.5

katılımcının orta özgüven düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılan katılımcılardan %64.9'u ise yüksek özgüven düzeyine sahip olarak sonuçlara ulaşılmıştır. 26-30 yaş grubundan araştırmaya katılan 30 katılımcının %36.7'si düşük özgüven düzeyine sahiptir. %63.3'ü ise yüksek özgüven düzeyine sahiptir. Araştırmaya katılan katılımcılardan 26-30 yaş grubundaki katılımcılardan düşük özgüven düzeyine sahip bir katılımcı bulunmamaktadır. 30 yaş ve üstü araştırmaya katılan 3 katılımcıdan ise %66,7 'si orta özgüven düzeyine sahiptir. %33.3'ü ise yüksek özgüven düzeyine sahiptir.

Yaş değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeyleri ve yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Yaş ve gelir gruplarının özgüven ölçek puanlarının dağılımı benzer bulunmuştur ($p>0.05$).

4.5 Özgüven Ölçek Gruplarının Gelir Düzeyi Değişkenine Yönelik Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven ölçek gruplarının gelir düzeyi değişkenine göre dağılımına dair bulgular, frekans dağılımı analizlerinden ve Ki Kare testinden faydalanılarak Tablo 4.5'de sunulmuştur.

Tablo 4.5: Özgüven Ölçek Gruplarının Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

	Düşük Sayı (%)	Orta Sayı (%)	Yüksek Sayı (%)	Toplam Sayı (%)	P
Gelir					
Düşük	1 (1.8)	25 (45.5)	29 (52.7)	55 (100.0)	
Orta	-	46 (34.1)	89 (65.9)	135 (100.0)	0.082
Yüksek	-	2 (14.3)	12 (85.7)	14 (100.0)	

%, Yüzde; p: Ki Kare Testi, *: $p \leq 0.05$

Tablo 4.5'de Özgüven ölçek gruplarının gelir düzeyi değişkenine göre dağılımları incelenmektedir. Araştırmaya katılan katılımcılardan 55 kişi düşük gelir düzeyinde olduğunu ifade etmiştir. Bu 55 kişinin %1.8'i düşük özgüven düzeyine sahiptir. %45.5'i orta özgüven düzeyine sahiptir. %52.7'si yüksek özgüven düzeyine sahiptir. Araştırmaya katılan katılımcılardan 135 kişi orta gelir düzeyinde olduğunu ifade etmektedir. Bu 135 kişinin %34.1'i orta özgüven düzeyine sahiptir. %65.9'u yüksek özgüven düzeyine sahip olduğu incelenmiştir. Orta gelir düzeyine sahip katılımcılardan düşük özgüven düzeyinde olan katılımcı bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan katılımcılardan 14 kişi yüksek gelir düzeyine sahiptir. Bu 14 kişinin %14.3'ü orta özgüven düzeyine sahiptir. %85.7'si yüksek özgüven düzeyine sahiptir. Yüksek gelir düzeyine sahip katılımcılardan düşük özgüven düzeyinde olan katılımcı bulunmamaktadır. Demografik değişkenlere göre özgüven ölçek grupları arasında fark incelenmiştir. Yaş ve gelir gruplarının özgüven ölçek puanlarının dağılımı benzer bulunmuştur ($p > 0.05$). Cinsiyete göre ise özgüven ölçek puanları arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Cinsiyetini belirtmeyi

tercih etmeyen bir kişi bu analizden çıkarılmıştır. Erkeklerin %72.1'inin özgüven seviyesi yüksek, kadınların %49.3'ünün özgüven seviyesi orta diğer %49.3'ünün özgüven seviyesi ise yüksek olarak bulunmuştur. Erkeklerin kadınlara göre özgüven seviyeleri daha yüksek bulunmuştur.

4.6 Özgüven Ölçek Gruplarının Bireylerin Haftalık Çalışma Saati Değişkenine Yönelik Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven ölçek gruplarının haftalık çalışma saati değişkenine göre dağılımına dair bulgular, frekans dağılımı analizlerinden ve Ki Kare testinden faydalanılarak Tablo 4.6'da sunulmuştur.

Tablo 4.6: Özgüven Ölçek Gruplarının Bireylerin Haftalık Çalışma Saati Değişkenine Göre Dağılımı

	Düşük Sayı (%)	Orta Sayı (%)	Yüksek Sayı (%)	Toplam Sayı (%)	P
Çalışma Saati					
10-20	-	1 (25)	3 (75)	4 (100.0)	
21-30	-	21 (40.4)	31 (59.6)	52 (100.0)	0.562
31-45	-	38 (35.5)	69 (64.5)	107 (100.0)	
45 üzeri	1 (2.4)	13 (31.7)	27 (65.9)	41 (100.0)	

%%: Yüzde; p: Ki Kare Testi, *: $p \leq 0.05$

Tablo 4.6'da araştırmaya katılan bireylerin haftalık çalışma saatleri ile özgüven ölçek grupları arasındaki fark incelenmiştir. Katılımcıların haftalık çalışma saatlerine göre özgüven düzeyi olarak yorumlandığında, haftada 10-20 saat arası çalışan bireylerin toplam sayısı 4 kişi olarak saptanmıştır. 1(%25) kişide orta düzey özgüven, 3(%75)

kişide ise yüksek düzeyde özgüven saptanmıştır. Araştırmaya katılan bireyler arasında 10-20 saat arası çalışan bireylerde düşük özgüven düzeyi saptanmamıştır.

Haftada 21-30 saat arası çalışan bireylerin toplam katılımcı sayısı 52 olarak saptanmıştır. 21(%40.4) kişide orta düzey özgüven, 31(%59.6) kişide ise yüksek düzeyde özgüven saptanmıştır. Araştırmaya katılan bireyler arasında 21-30 saat arası çalışan bireylerde düşük özgüven düzeyi saptanmamıştır.

Haftada 31-45 saat arası çalışan bireylerin toplam katılımcı sayısı 107 olarak saptanmıştır. 38(%35.5) kişide orta düzey özgüven, 69(%64.5) kişide ise yüksek düzeyde özgüven saptanmıştır. Araştırmaya katılan bireyler arasında 31-45 saat arası çalışan bireylerde düşük özgüven düzeyi saptanmamıştır.

Haftada 45 saat üzeri çalışan bireylerin toplam katılımcı sayısı 41 olarak saptanmıştır. haftalık 45 saat üzeri çalışan bireyler arasında 1(%2.4) kişide düşük özgüven düzeyi saptanmıştır. 13(%31.7) kişide orta düzey özgüven, 27(%65.9) kişide ise yüksek düzeyde özgüven saptanmıştır.

4.7 Gelecek Kaygısı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı puanlarının cinsiyet değişkenine göre dağılımına dair bulgular, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ve istatistiksel analizlerden faydalanılarak Tablo 4.7'de sunulmuştur.

Tablo 4.7: Gelecek Kaygısı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

	N	$\bar{X} \pm SD$	Ortanca	Minimum- Maksimum	p
Cinsiyet					
Motivasyon Kaybı					
Kadın	75	2.0±2.6	1.0	0.0 – 8.0	0.383 ¹
Erkek	129	1.7±2.2	1.0	0.0 – 8.0	
Gelecek ile Alakalı Duygu					
Kadın	75	1.2±1.7	0.0	0.0 – 5.0	0.018*¹
Erkek	129	0.8±1.5	0.0	0.0 – 5.0	
Gelecek Beklentisi					
Kadın	75	1.3±1.7	1.0	0.0 – 5.0	0.495 ¹
Erkek	129	1.2±1.6	1.0	0.0 – 5.0	
Beck Umutsuzluk Toplam					
Kadın	75	5.1±6.2	3.0	0.0 – 20.0	0.107 ¹
Erkek	129	4.0±5.4	2.0	0.0 – 20.0	

\bar{x} : Ortalama; SD: Standart sapma; p¹: Mann Whitney U Testi; p≤0.05

Tablo 4.7’de Beck umutsuzluk ölçeğinin sonuçlarına göre gelecek kaygısının cinsiyetlere göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Motivasyon kaybı değerlendirmesinde araştırmaya katılan 75 kadının Aritmetik ortalaması 2.0 değerindedir. Standart sapma değeri 2.6’dır. Araştırmaya katılan 129 erkek katılımcının motivasyon kaybının aritmetik ortalaması 1.7 olup, standart sapma değeri 2.2’dir. Gelecek kaygısı ve motivasyon kaybının cinsiyetlere göre değerlendirilmesinde kadın ve erkek katılımcıların ortanca değerleri 1.0’dır. Araştırmaya katılan kadın bireylerin motivasyon durumunun değerlendirilmesinde minimum değeri 0.0’dır. Maksimum değeri ise 8.0’dır. Araştırmaya katılan erkek bireylerin motivasyon durumunun değerlendirilmesinde minimum değeri 0.0’dır. Maksimum değeri ise 8.0’dır. Cinsiyet değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının,

motivasyon kaybı alt boyutuna göre cinsiyet değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Motivasyon Kaybı alt boyutu ve cinsiyet değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu kadın ve erkek katılımcıların motivasyon kaybı düzeylerinin birbirlerine yakın sonuçlar elde edilmiştir.

Gelecek ile alakalı duygu ve cinsiyet arasındaki fark saptandığında katılan 75 kadın bireyin aritmetik ortalama değeri 1.2 iken standart sapma değeri ise 1.7'dir. Katılan kadın bireylerin ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Gelecek ile alakalı duygu ve cinsiyet arasındaki fark saptandığında araştırmaya katılan 129 erkek bireyin aritmetik ortalaması 0.8'dir. Standart sapma değeri 1.5'dir. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Cinsiyet değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek ile alakalı duygu alt boyutuna göre cinsiyet değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Gelecek ile alakalı duygu alt boyutu ve cinsiyet değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha yüksek gelecek ile alakalı duygu puanı sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Gelecek beklentisi ve cinsiyet değişkeni incelendiğinde araştırmaya katılan 75 kadın bireyin aritmetik ortalaması 1.3 ve standart sapma değeri 1.5'dir. Katılan kadın bireylerin ortanca değerleri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Gelecek beklentisi ve cinsiyet değişkeni ile incelendiğinde araştırmaya katılan 129 erkek bireyin aritmetik ortalaması 1.2'dir. Standart sapma değeri 1.6'dır. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Cinsiyet değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek beklentisi alt boyutuna göre cinsiyet değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı

bir fark yoktur. Gelecek beklentisi alt boyutu ve cinsiyet değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu kadın ve erkek katılımcıların gelecek beklentisi puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Beck Umutsuzluk toplam puanı ve cinsiyet değişkeni incelendiğinde araştırmaya katılan 75 kadın bireyin aritmetik ortalaması 5.1 ve standart sapma değeri 6.2'dir. Katılan kadın bireylerin ortanca değerleri 3.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dir. Beck Umutsuzluk toplam puanı ve cinsiyet değişkeni incelendiğinde araştırmaya katılan 129 erkek bireyin aritmetik ortalaması 4.0'dır. Standart sapma değeri 5.4'tür. Ortanca değeri 2.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dir. Cinsiyet değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, Beck Umutsuzluk toplam puanına göre cinsiyet değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Beck Umutsuzluk toplam puanı ve cinsiyet değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu kadın ve erkek katılımcıların Beck Umutsuzluk toplam puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

4.8 Gelecek Kaygısı Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı puanlarının yaş değişkenine göre dağılımına dair bulgular, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ve istatistiksel analizlerden faydalanılarak Tablo 4.8'de sunulmuştur.

Tablo 4.8: Gelecek Kaygısı Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

	N	$\bar{X} \pm SD$	Ortanca	Minimum- Maksimum	p
Yaş					
Motivasyon Kaybı					
18 ve altı	3	2.3±2.3	1.0	1.0 – 5.0	0.457 ²
19 – 25	168	1.8±2.3	1.0	0.0 – 8.0	
26 – 30	30	1.7±2.1	1.0	0.0 – 7.0	
30 üzeri	3	5.3±4.6	8.0	0.0 – 8.0	
Gelecek ile Alakalı Duygu					
18 ve altı	3	0.0±0.0	0.0	0.0 – 0.0	0.227 ²
19 – 25	168	0.9±1.6	0.0	0.0 – 5.0	
26 – 30	30	0.9±1.5	0.0	0.0 – 5.0	
30 üzeri	3	3.0±2.6	4.0	0.0 – 5.0	
Gelecek Beklentisi					
18 ve altı	3	1.3±0.6	1.0	1.0 – 2.0	0.359 ²
19 – 25	168	1.2±1.6	1.0	0.0 – 5.0	
26 – 30	30	1.3±1.6	1.0	0.0 – 5.0	
30 üzeri	3	3.3±2.9	5.0	0.0 – 5.0	
Beck Umutsuzluk					
Toplam					
18 ve altı	3	4.0±2.6	3.0	2.0 – 7.0	0.590 ²
19 – 25	168	4.3±5.6	2.0	0.0 – 20.0	
26 – 30	30	4.4±5.2	2.5	0.0 – 17.0	
30 üzeri	3	13.0±11.3	19.0	0.0 – 20.0	

\bar{X} : Ortalama; SD: Standart sapma; p²: Kruskal Wallis Testi; p≤0.05

Tablo 4.8’de Beck umutsuzluk ölçeğinin sonuçlarına göre gelecek kaygısının yaş gruplarına göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Motivasyon kaybı ve yaş gruplarından 18 yaş ve altı grubundan araştırmaya katılan 3 kişinin, aritmetik ortalaması 2.3’dür. Standart sapması 2.3’dür. Ortanca değeri 1.0’dır. Minimum değeri 1.0 ve maksimum değeri 5.0’dır. 19-25 yaş grubundan araştırmaya 168 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalamaları 1.8’dir. Standart sapma değeri 2.3’dür. Ortanca değeri 1.0’dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0’dır. 26-30 yaş grubundan araştırmaya

30 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.7'dir. Standart sapması ise 2.1'dir. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 7.0'dır. 30 ve üzeri yaş grubundan araştırmaya 3 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 5.3'dür. Standart sapması 4.6'dır. Ortanca değeri 8.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0'dır. Yaş değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, motivasyon kaybı alt boyutuna göre yaş değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Motivasyon kaybı alt boyutu ve yaş değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün yaş grupları arasında motivasyon kaybı puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Gelecek ile alakalı duygu ve yaş gruplarından 18 yaş ve altı grubundan araştırmaya katılan 3 kişinin, aritmetik ortalaması 0.0'dır. Standart sapma değeri 0.0'dır. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 0.0'dır. 19-25 yaş grubundan araştırmaya 168 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 0.9'dır. Standart sapması 1.6'dır. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. 26-30 yaş grubundan araştırmaya 30 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 0.9'dur. Standart sapması 1.5'dir. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. 30 yaş ve üzeri yaş grubundan araştırmaya 3 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 3.0 ve standart sapmaları 2.6'dır. Ortanca değer 4.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Yaş değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek ile alakalı duygu alt boyutuna göre yaş değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Gelecek ile alakalı duygu alt boyutu ve yaş değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün yaş grupları

arasında gelecek ile alakalı duygu puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Gelecek beklentisi ve yaş gruplarından 18 yaş ve altı grubundan araştırmaya katılan 3 kişinin, aritmetik ortalaması 1.3'dür. Standart sapması 0.6'dır. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 1.0 ve maksimum değeri 2.0'dir. 19-25 yaş grubundan araştırmaya 168 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.2'dir. Standart sapması 1.6'dır. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. 26-30 yaş grubundan araştırmaya 30 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.3'dür. Standart sapması 1.6'dır. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. 30 yaş ve üzeri yaş grubundan araştırmaya 3 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 3.3 ve standart sapmaları 2.9'dur. Ortanca değer 5.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Yaş değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek beklentisi alt boyutuna göre yaş değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Gelecek beklentisi alt boyutu ve yaş değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün yaş grupları arasında gelecek beklentisi puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Beck Umutsuzluk toplam puan ve yaş gruplarından 18 yaş ve altı grubundan araştırmaya katılan 3 kişinin, aritmetik ortalaması 4.0'dır. Standart sapması 2.6'dır. Ortanca değeri 3.0'dır. Minimum değeri 2.0 ve maksimum değeri 7.0'dir. 19-25 yaş grubundan araştırmaya 168 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların Beck Umutsuzluk toplam puanına göre aritmetik ortalaması 4.3'tür. Standart sapması 5.6'dır. Ortanca değeri 2.0'dir. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dir. 26-30 yaş grubundan araştırmaya 30 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 4.4'dür. Standart

sapması 5.2'dir. Ortanca değeri 2.5'dir. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 17.0'dır. 30 yaş ve üzeri yaş grubundan araştırmaya 3 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 13.0 ve standart sapmaları 11.3'dür. Ortanca değer 19.0'dur. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dir. Yaş değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, Beck Umutsuzluk toplam puanına göre yaş değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Beck Umutsuzluk toplam puan ve yaş değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün yaş grupları arasında Beck Umutsuzluk toplam puan bulguları ile birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

4.9 Gelecek Kaygısı Puanlarının Gelir Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı puanlarının gelir değişkenine göre dağılımına dair bulgular, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ve istatistiksel analizlerden faydalanılarak Tablo 4.9'da sunulmuştur.

Tablo 4.9: Gelecek Kaygısı Puanlarının Gelir Değişkenine Göre Dağılımı

	N	$\bar{X} \pm SD$	Ortanca	Minimum- Maksimum	p
Gelir					
Motivasyon Kaybı					
Düşük	55	2.6±2.9	1.0	0.0 – 8.0	0.088 ²
Orta	135	1.6±2.1	1.0	0.0 – 8.0	
Yüksek	14	1.1±1.3	0.5	0.0 – 4.0	
Gelecek ile Alakalı Duygu					
Düşük	55	1.4±1.9	0.0	0.0 – 5.0	0.166 ²
Orta	135	0.8±1.4	0.0	0.0 – 5.0	
Yüksek	14	0.4±0.6	0.0	0.0 – 2.0	
Gelecek Beklentisi					
Düşük	55	1.8±1.9	1.0	0.0 – 5.0	0.002 ^{*2}
Orta	135	1.1±1.5	1.0	0.0 – 5.0	
Yüksek	14	0.5±1.1	0.0	0.0 – 3.0	
Beck Umutsuzluk Toplam					
Düşük	55	6.5±7.1	3.0	0.0 – 20.0	0.022 ^{*2}
Orta	135	3.8±5.0	2.0	0.0 – 20.0	
Yüksek	14	2.1±2.8	0.5	0.0 – 8.0	

\bar{X} : Ortalama; SD: Standart sapma; p²: Kruskal Wallis Testi; p≤0.05

Tablo 4.8’de Beck umutsuzluk ölçeğinin sonuçlarına göre gelecek kaygısının gelir düzeylerine göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Motivasyon kaybı ile gelecek kaygısı düzeyleri incelendiğinde düşük gelir düzeyinde olan 55 kişinin aritmetik ortalaması 2.6 ve standart sapması 2.9’dur. Ortanca değeri 1.0’dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0’dır. Motivasyon kaybı ile gelecek kaygısı düzeyi incelendiğinde orta gelir düzeyinde olan 135 kişinin aritmetik ortalaması 1.6 ve standart sapması 2.1’dir. Ortanca değeri 1.0’dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0’dır. Motivasyon kaybı ile gelecek kaygısı incelendiğinde yüksek gelir düzeyinde olan 14 kişinin aritmetik ortalaması 1.1 ve standart sapması 1.3’dür. Ortanca değeri 0.5’dir.

Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 4.0'dır. Gelir değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, motivasyon kaybı alt boyutuna göre gelir değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

Gelecek ile alakalı duygu ile gelecek kaygısı incelendiğinde düşük gelir düzeyinde olan 55 kişinin aritmetik ortalaması 1.4 ve standart sapması 1.9'dur. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Gelecek ile alakalı duygu ile gelecek kaygısı incelendiğinde orta gelir düzeyinde olan 135 kişinin aritmetik ortalaması 0.8 ve standart sapması 1.4'dr. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Gelecek ile alakalı duygu ile gelecek kaygısı incelendiğinde yüksek gelir düzeyinde olan 14 kişinin aritmetik ortalaması 0.4 ve standart sapması 0.6'dır. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 2.0'dır. Gelir değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek ile alakalı duygu alt boyutuna göre gelir değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Gelecek ile alakalı duygu alt boyutu ve gelir değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün gelir düzeyleri arasında gelecek ile alakalı duygu puanlarında benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Gelecek beklentisi gelecek kaygısı incelendiğinde düşük gelir düzeyinde olan 55 kişinin aritmetik ortalaması 1.8 ve standart sapması 1.9'dur. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Gelecek beklentisi ile gelecek kaygısı incelendiğinde orta gelir düzeyinde olan 135 kişinin aritmetik ortalaması 1.1 ve standart sapması 1.5'dir.. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Gelecek beklentisi ile gelecek kaygısı incelendiğinde yüksek gelir düzeyinde olan 14 kişinin aritmetik ortalaması 0.5 ve standart sapması

1.1'dir. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 3.0'dır. Gelir değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek beklentisi alt boyutuna göre gelir değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

Beck Umutsuzluk toplam puanı ile gelecek kaygısı incelendiğinde düşük gelir düzeyinde olan 55 kişinin aritmetik ortalaması 6.5 ve standart sapması 7.1'dir. Ortanca değeri 3.0'dr. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dir. Beck Umutsuzluk toplam puanı ile gelecek kaygısı incelendiğinde orta gelir düzeyinde olan 135 kişinin aritmetik ortalaması 3.8 ve standart sapması 5.0'dır. Ortanca değeri 2.0'dir. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dir. Beck Umutsuzluk toplam puanı ile gelecek kaygısı incelendiğinde yüksek gelir düzeyinde olan 14 kişinin aritmetik ortalaması 2.1 ve standart sapması 2.8'dir. Ortanca değeri 0.5'dir. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0'dir. Gelir değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, Beck Umutsuzluk toplam puanına göre gelir değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

4.10 Gelecek Kaygısı Puanlarının Haftalık alışma Saati Değişkenine Göre Dağılımına Dair Bulgular

Bir işte çalışan niversite ğrencilerinin gelecek kaygısı puanlarının haftalık çalışma saati değişkenine göre dağılımına dair bulgular, Kruskal Wallis Testi ve istatistiksel analizlerden faydalanılarak Tablo 4.10'da sunulmuştur.

Tablo 4.10: Gelecek Kaygısı Puanlarının Haftalık Çalışma Saati Değişkenine Göre Dağılımı

	n	$\bar{X}\pm SD$	Ortanca	Minimum-Maksimum	p
Çalışma Saati					
Motivasyon Kaybı					
10-20	4	1.8±0.9	1.5	1.0 – 3.0	0.642 ²
21-30	52	2.2±2.8	1.0	0.0 – 8.0	
31-45	107	1.8±2.3	1.0	0.0 – 8.0	
45 üzeri	41	1.5±1.9	1.0	0.0 – 8.0	
Gelecek ile Alakalı Duygu					
10-20	4	0.5±1.0	0.0	0.0 – 2.0	0.956 ²
21-30	52	1.2±1.9	0.0	0.0 – 5.0	
31-45	107	0.9±1.5	0.0	0.0 – 5.0	
45 üzeri	41	0.7±1.2	0.0	0.0 – 5.0	
Gelecek Beklentisi					
10-20	4	1.5±1.9	1.0	0.0 – 4.0	0.932 ²
21-30	52	1.3±1.7	1.0	0.0 – 5.0	
31-45	107	1.2±1.6	1.0	0.0 – 5.0	
45 üzeri	41	1.2±1.5	1.0	0.0 – 5.0	
Beck Umutsuzluk Toplam					
10-20	4	4.3±3.4	3.5	1.0 – 9.0	0.685 ²
21-30	52	5.2±6.8	2.0	0.0 – 20.0	
31-45	107	4.4±5.5	2.0	0.0 – 20.0	
45 üzeri	41	3.5±4.7	1.0	0.0 – 20.0	

\bar{X} : Ortalama; SD: Standart sapma; p²: Kruskal Wallis Testi; p≤0.05

Tablo 4.10'da Beck umutsuzluk ölçeğinin sonuçlarına göre gelecek kaygısının haftalık çalışma saati değişkenine göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Motivasyon kaybı ve haftalık çalışma saati gruplarından haftalık çalışma saati 10-20 saat arası olan gruptan araştırmaya katılan 4 kişinin, aritmetik ortalaması 1.8'dir. Standart sapması 0.9'dur. Ortanca değeri 1.5'dir. Minimum değeri 1.0 ve maksimum değeri 3.0'dür. Haftalık çalışma saati 21-30 saat arası olan gruptan araştırmaya 52 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalamaları 2.2'dir. Standart sapma değeri 2.8'dir. Ortanca değeri 1.0'dir. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0'dir. Haftalık çalışma saati 31-45 olan gruptan araştırmaya 107 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.8'dir. Standart sapması ise 2.3'dür. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0'dir. Haftalık çalışma saati 45 saat üzeri olan gruptan araştırmaya 41 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.5'dir. Standart sapması 1.9'dur. Ortanca değeri 1.0'dir. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 8.0'dır. Haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, motivasyon kaybı alt boyutuna göre haftalık çalışma saati değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Motivasyon kaybı alt boyutu ve haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün haftalık çalışma saati grupları arasında motivasyon kaybı puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Gelecek ile alakalı duygu ve haftalık çalışma saati gruplarından 10-20 saat çalışan gruptan araştırmaya katılan 4 kişinin, aritmetik ortalaması 0.5'dir. Standart sapma değeri 1.0'dır. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 2.0'dir. Haftada 21-30 saat çalışan gruptan araştırmaya 52 kişi katılmıştır. Bu

katılımcıların aritmetik ortalaması 1.2'dir. Standart sapması 1.9'dur. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Haftada 31-45 saat çalışan gruptan araştırmaya 107 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 0.9'dur. Standart sapması 1.5'dir. Ortanca değeri 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır.

Haftada 45 saat üzeri gruptan araştırmaya 41 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 0.7 ve standart sapmaları 1.2'dir. Ortanca değer 0.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek ile alakalı duygu alt boyutuna göre haftalık çalışma saati değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Gelecek ile alakalı duygu alt boyutu ve haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün haftalık çalışma saati grupları arasında gelecek ile alakalı duygu puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Gelecek beklentisi ve haftalık çalışma saati gruplarından 10-20 saat arası grubundan araştırmaya katılan 4 kişinin, aritmetik ortalaması 1.5'dir. Standart sapması 1.9'dur. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 4.0'dır.

Haftalık çalışma saati 21-30 olan gruptan araştırmaya 52 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.3'tür. Standart sapması 1.7'dir. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır.

Haftalık çalışma saati 31-45 arası gruptan araştırmaya 107 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.2'dir. Standart sapması 1.6'dır. Ortanca değeri 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır.

Haftalık çalışma saati 45 üzeri olan gruptan araştırmaya 41 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 1.2 ve standart sapmaları 1.5'dir. Ortanca değer 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 5.0'dır. Haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek beklentisi alt boyutuna göre haftalık çalışma saati değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Gelecek beklentisi alt boyutu ve haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün haftalık çalışma saati grupları arasında gelecek beklentisi puanlarının birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Beck Umutsuzluk toplam puan ve haftalık çalışma saati gruplarından haftalık 10-20 saat çalışan gruptan araştırmaya katılan 4 kişinin, aritmetik ortalaması 4.3'dr. Standart sapması 2.4'dr. Ortanca değeri 3.5'dir. Minimum değeri 1.0 ve maksimum değeri 9.0'dır. Haftalık 21-30 saat çalışan gruptan araştırmaya 52 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların Beck Umutsuzluk toplam puanına göre aritmetik ortalaması 5.2'dir. Standart sapması 6.8'dir. Ortanca değeri 2.0'dir. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 2.0'dır. Haftalık 31-45 saat çalışan gruptan araştırmaya 107 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 4.4'dr. Standart sapması 5.5'dir. Ortanca değeri 2.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dır. Haftalık çalışma saati 45 üzeri gruptan araştırmaya 41 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların aritmetik ortalaması 3.5 ve standart sapmaları 4.7'dir. Ortanca değer 1.0'dır. Minimum değeri 0.0 ve maksimum değeri 20.0'dir. Haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında araştırmaya

katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, Beck Umutsuzluk toplam puanına göre haftalık çalışma saati değişkeniyle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Beck Umutsuzluk toplam puan ve haftalık çalışma saati değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu bütün haftalık çalışma saati grupları arasında Beck Umutsuzluk toplam puan bulguları ile birbirlerine yakın düzeylerde olduğu sonucuna varılmıştır.

Bölüm 5

TARTIŞMA

Bu çalışmada temel olarak bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven ve gelecek kaygı düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi ele alınmıştır. Bu bölümde, araştırmada kullanılan ölçekler ile elde edilen verilerin analizi sonucu ortaya çıkan bulgular ile söz konusu araştırmanın konusu ile ilgili literatür çalışmalarının karşılaştırılması yapılarak tartışılmıştır.

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven ölçek puanına göre özgüven düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bu sonuç öğrencilerin çalışarak özgüven düzeylerinin lehine etki ettiği düşünülmektedir. Çalışan öğrenciler çalışarak gelir elde edip, başarıya duygularını doyurdukları için özgüven düzeyleri yüksek çıkmasına etki etmiş olabilir. Ülkemizde çalışanların yasal hakkı korunduğu için, kontrollü ve sağlıklı ortamlarda çalışma ortamı sağlandığı için, bireyler çalışarak gelir elde etmekte ve elde edilen maddi güç, bireyin özgüven düzeyinin yükselmesini desteklemektedir.

Cinsiyete göre ise özgüven ölçek puanları arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Erkek katılımcıların özgüven ölçek puanı kadın katılımcılara göre özgüven ölçek puanı daha yüksek olduğu görülmektedir.

2010 yılında Berg ve arkadaşları tarafından yapılan bir başka çalışmada ise erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha fazla özgüven düzeyine sahip olduğu

gözlemlenmiştir (Berg ve ark., 2010). Bu çalışmadaki ilgili bulgular ile yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

2016 yılında Dirik tarafından yapılan bir çalışmada, 200 ergenle çalışılmış olup elde edilen sonuçlarda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla özgüvene sahip olduğu gözlemlenmiştir (Dirik, 2016). Bu çalışmadaki cinsiyet ile özgüven düzeyindeki istatistiksel anlamlı fark, yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

2019 yılında Gencer tarafından yapılmış olan bir çalışmada ise, imam hatip lisesinde öğrenci olan bireylerin özgüven düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Söz konusu çalışmada cinsiyet değişkeni açısından elde edilen skorlar arasında anlamlı derecede istatistiksel bir fark saptanmamıştır (Gencer, 2019). Bu çalışma ise yapılan bu çalışmanın cinsiyet ve özgüven düzeyleri arasındaki anlamlılık farkı bağlamında çelişmektedir.

2016 yılında Süpçeler tarafından lise öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmadır. Söz konusu çalışmada cinsiyet değişkeni ile özgüven arasındaki bir ilişki olmadığı saptanmıştır (Süpçeler, 2016). 2012 yılında Ceylan tarafından yürütülmüş olan bir başka çalışmada ise, özgüven ile cinsiyet değişkeni arasında bir ilişki gözlemlenememiştir (Ceylan, 2012).

Bu bağlamda, literatürde yapılan çalışmaların bir kısmı cinsiyet değişkeninin özgüven ile olan ilişkisini desteklese de, bir kısmı ise bir ilişki olmadığı görüşü ortaya koyulmuştur.

Toplumumuzda erkeklerin aktif bir toplumsal cinsiyet kimliği kazanarak gelişim sürecini sürdürmektedir. Bu durum ise erkelerin özgüven düzeylerinin toplumumuzda yüksek düzeyde çıkmasına olanak sağlayabilir.

Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurulmadan özgüven düzeyleri incelendiğinde, 130 bireyin (%63.7) özgüven düzeyleri yüksek, 73 bireyin (%35.8) orta ve 1 bireyin (%0.5) özgüven düzeyinin az olduğu sonucuna varılmıştır, genel anlamda çalışmaya katılan bireylerin özgüven düzeyleri yüksek kabul edilebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeyleri ve cinsiyet değişkeni birarada değerlendirildiğinde ise, erkek ve kadın katılımcıların sayılarının birbirinden farklı olması sebebiyle yüzdellik sonuçlar göz önünde bulundurulmuştur. Göz önünde bulundurulan yüzdellik değerlerde ise, erkeklerde özgüven düzeyinin düşük olduğu birey gözlemlenmezken, kadınlarda ise bu rakamın %1.3 olduğu görülmektedir. Orta düzeyde özgüven düzeyine sahip kadın ve erkek katılımcıların yüzdellikleri ise, kadınlarda %49.3 erkeklerde ise %27.9 olarak saptanmıştır. Özgüven düzeyi yüksek olan bireylerin erkek ve kadın dağılımları olarak ise, kadınlarda %49.3 erkeklerde ise %72.1 olarak gözlemlenmiştir. Bu analizlerden yola çıkarak araştırmaya katılan bireyler arasında erkek katılımcıların özgüven düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu yorumu yapılabilir. Bulduğumuz coğrafyada erkek aktif bir toplumsal cinsiyet kimliği kazanarak gelişim sürecini sürdürmektedir. Bu durum ise erkeklerin kadınlara göre özgüven seviyelerini ve özgüven düzeylerinin toplumumuzda yüksek çıkmasına olanak sağlamaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeyleri ve yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Bilgin (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, 16 ve 17 yaş aralığındaki bireyler ele alınmış ve her iki yaşın altı ve üstü olan yaşlardaki bireyler ile karşılaştırılmalar yapılmıştır. Çalışma sonucunda ergenlerin yaşlarının arttıkça özgüven seviyelerinde yükselme olduğu sonucuna varılmıştır. Bilgin (2011) tarafından yapılan çalışma, yaş ve özgüven düzeyi arasındaki farklılık bağlamında yapılan çalışma ile çelişir niteliktedir.

2016 yılında Dirik tarafından yapılan ve 200 ergenle çalışılan bir çalışmada ise, araştırmaya katılan bireylerin özgüven seviyeleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (Dirik,2006). Dirik (2006) yaptığı çalışma ile yapılan çalışma yaş ile özgüven düzeyleri bağlamında çalışmanın bulguları ile örtüşmemektedir.

2018 yılında Parçal tarafından yapılan bir çalışmada, bireylerin özgüven skorları incelenmiş ve yaş ile ilgili bir etkisi saptanamamıştır (Parçal, 2018). Parçal (2018) yaptığı çalışmada yaş ve özgüven düzeyi arasındaki istatistiksel bağlamda anlamlı farklılıklar benzer bulunmuştur. Yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

Çalışma gurubundaki bireylerin bir işte çalışıyor olma durumları, yaş etmenini anlamlı bir farklılık çıkmamasında etkili olabilir. Üniversite öğrencileri genel bağlamda birbirine yakın yaş gurupları olduklarından anlamlı bir fark oluşturmamış olabilir.

Araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeyleri ve yaş değişkeni bağlamında değerlendirildiğinde, 18 yaş ve altı 3 birey arasında özgüven düzeyi düşük olan birey saptanamamıştır. Orta seviyede olan birey sayısı 2 yüzdeler ise %66.7, yüksek düzeyde

ise 1 kişi %33.3 olarak saptanmıştır. Araştırmaya katılan 19-25 yaş aralığındaki bireylerin toplam sayısı 168 olarak sonuçlanmıştır. 19-25 yaş aralığındaki bireylerin övgüven düzeyleri ise, 1 kişinin %0.6 yüzdelerik ile düşük seviye övgüvene, 58 kişi %34.5'i ise orta düzeyde övgüvene, %64.9 yüzdelerik ile 109 kişi ise yüksek düzeyde övgüvene sahip olduğu saptanmıştır. 26-30 yaş aralığındaki katılımcı sayısı 30 olarak belirlenmiştir. Söz konusu katılımcıların övgüven düzeyleri incelendiğinde ise düşük övgüvene sahip birey saptanmamıştır. Orta düzeyde övgüvene sahip bireylerin sayısı ise 11 yüzdeleriği ise %36, yüksek düzeyde övgüvene sahip bireylerin sayısı ise 19 yüzdeleriği ise %63.3 olarak belirlenmiştir. 30 yaş üzeri katılımcı sayısı ise 3 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 30 yaş üzeri 3 katılımcı arasında düşük övgüven düzeyine sahip birey saptanmamıştır. 2 bireyin %66.7 yüzdelerik ile orta düzey övgüvene sahip olduğu gözlemlenmiştir. 1 bireyin ise %33.3 yüzdelerik ile yüksek övgüvene sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Yaş arttıķa ölkemizde özellikle özel sektörlerde genç çalışanların işe alınmada tercih sebebi edilmesi, askeri ve devlet dairelerindeki işlerde bazı yaş sınırlamalarının olması yaşın arttıķa övgüven düzeyinin azalıp, gelecek kaygısının artabileceği beklenmektedir.

Bu yorumlara ek olarak, bazı çalışmalarda da yaş değişkeninin övgüven üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

2017 yılında Ceylan tarafından yapılan bir başka çalışmada ise, çalışmanın örneklemini olarak ergenler belirlenmiş olup, yaş ile övgüven düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşmamıştır (Ceylan, 2017).

Araştırmaya katılan bireylerin övgüven düzeyleri ve gelir düzeyi değişkeni incelendiğinde, düşük gelire sahip olan birey sayısı 55 olarak gözlemlenmiştir. Söz

konusu 50 kişi arasında 1 kişinin özgüven düzeyi düşük, 25 kişinin özgüven düzeyi orta ve 29 kişinin ise özgüven düzeyi yüksek sonucuna varılmıştır. Orta düzeyde gelire sahip birey sayısı ise toplamda 135 olup, orta düzeyde gelire sahip olup düşük özgüven düzeyine sahip birey saptanmamıştır. 135 katılımcı arasında 46 bireyin orta düzey özgüvene, 89 bireyin ise yüksek özgüvene sahip olduğu gözlemlenmiştir. Yüksek gelir düzeyine sahip katılımcıların sayısı ise 14 olarak belirlenmiştir. 14 katılımcı arasında düşük özgüvene sahip birey saptanmamıştır. 2 bireyin orta düzeyde özgüven düzeyine sahip olduğu, 12 kişinin ise yüksek özgüven düzeyine sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Özgüven ve gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu elde edilen verilere dayanarak ifade edilebilir. Literatürde yapılan araştırmalarda söz konusu yargıyı destekleyen bulgular saptanmamıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeyleri ve gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Araştırma sonucu elden edilen bulguların ortalamalarına bakıldığında gelir düzeyi yüksek bireylerin lehine olduğu görölmektedir.

Bilgin (2011)'in 16 ve 17 yaş aralığını inceleyerek gerçekleştiği çalışmasında, ailelerinin gelir düzeyleri yüksek olan bireylerin özgüven düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır ve bu çalışma yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

Gencer (2019)'un lise öğrencilerinin özgüven düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmada, katılımcıların aile gelir düzeyleri ile özgüven arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır. Bunun sonucunda yapılan çalışma ile benzer nitelik taşımaktadır. Ailelerin gelir düzeylerinin artmasına paralel olarak katılımcıların özgüven düzeylerinin arttığı gözlemlenmiştir. Ekonomik seviyenin yüksek olduğu durumlarda,

ebeveynlerin çocuklarına sosyal aktivite sunma konusunda daha rahat olabileceği ve bu durumun da çocukların özgüvenini etkileyebilecek bir değişken olarak ele almak mümkündür. Ailenin gelir düzeyinin yükselmesiyle çocuklarına sunabilecekleri imkanların artması ve çocuklara ayrılan zamanın artabileceği düşünülerek, bireylerin özgüven düzeylerine etki edebileceği düşünülebilir. Ekonomik seviyenin yüksek olduğu durumlarda, ebeveynlerin çocuklarına sosyal aktivite sunma konusunda daha rahat olabileceği ve bu durumun da çocukların özgüvenini etkileyebilecek bir değişken olarak ele almak mümkündür. Ailenin gelir düzeyinin yükselmesiyle çocuklarına sunabilecekleri imkanların artması ve çocuklara ayrılan zamanın artabileceği düşünülerek, bireylerin özgüven düzeylerine etki edebileceği düşünülebilir.

Ceylan (2017)'nin ergenlerle yaptığı bir çalışmada, ailelerin gelir düzeyleri ile bireylerin özgüveni arasında bir ilişki saptanmamıştır.

Doğru (2017)'nin 141 öğrenci ile yaptığı bir çalışmada, özgüven ile aile gelir düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Haftalık çalışma saatinin özgüven ölçek puanları ile arasında anlamlı fark yoktur. Bireylerin haftalık çalışma saati ile özgüven düzeyleri arasındaki dağılım benzer çıkmıştır. Bunun sebebi ise öğrenciler çalışarak özgüven düzeylerinin lehine etkide bulunduğu düşünülebilir.

Ocaktan ve ark. (2002)'nin yapmış olduğu çalışmada, sağlık personellerinin halen görev yapmakta olunan kurum ve toplam olarak meslekteki çalışma süresine göre durumluk kaygı puanları yönünden fark saptanmazken, sürekli kaygı puanlarının daha uzun süre çalışmış olanlarda anlamlı ölçüde yüksek olduğu görülmüştür ($p<0.05$).

Özkesen (2015), öğrenci-işçiler ile yaptığı bir çalışmada, bireylerin verdikleri beyanlar ile avantaj ve dez avantaj olarak incelemiştir. Öğrencilere göre en büyük avantaj ayaklarının üzerinde durmalarıdır. Sosyal çevrelerinin de genişlediğini beyan eden çalışmada, öğrenci işçilerinin çalışma süreleri arttıkça hayatlarının olumsuz etkilediklerini dile getirmişlerdir. 20 saatten fazla çalışan öğrencilerin akademik olarak başarısının da olumsuz etkilediğini saptamıştır.

Bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin beck umutsuzluk ölçeğinden elde edilen puanlarına göre kişilerin gelecek kaygı düzeylerinin hafif derecede umutsuz olduğu görülmüştür. Bir işte çalışan öğrencilerin çalışma durumu ile geleceğe dair umutsuz olduğu düşüncelerin önüne geçerek daha umutlu bireyler olabileceğinden dolayı bu sonuç elde edilmiş olabilir. Toplumumuzda öğrenciyi destekleyecek maddi ve manevi kaynakların yeterli düzeyde olmayışından dolayı bireyler çalışarak gelecek kaygısı düzeylerini hafif derecede umutsuz düzeyine getirmiş olabilir.

Doğramacıoğlu'nun (2018) yaptığı bir çalışmada ise, üniversite öğrencilerinin kaygı ve depresyon düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda, depresyon ve kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusuna varmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının cinsiyet değişkenine yönelik bulgular arasında, motivasyon kaybı ve gelecek beklentisi alt boyutlarında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının cinsiyet değişkenine yönelik bulgular arasında, gelecek ile alakalı duygularda anlamlı bir fark vardır. Gelecek ile alakalı duygu alt boyutu ve cinsiyet değişkeni bağlamında incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucu kadın katılımcıların

erkek katılımcılara oranla daha yüksek gelecek ile alakalı duygu düzeyine sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Beck Umutsuzluk toplam puanı incelendiğinde gelecek kaygısının cinsiyet değişkeni ile arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Aksoyak (2015)'in yapmış olduğu çalışmada, üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri, benlik saygısı ve yaşam tatmini düzeylerinin ilişkilerini incelemiştir. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığını dile getirmiştir. Söz konusu çalışma ile yapılan çalışma benzer bulgular ile kesilmektedir. Söz konusu çalışma ile yapılan çalışma benzer bulgular ile kesilmektedir.

Büyükçorak (2018)'in yapmış olduğu çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu ile sosyal medya kullanma durumunun bireylerin kişilik gelişimi ile arasındaki ilişkiyi inceleyip, yaşam doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel anlamlı bir fark olmadığını dile getirmektedir. Sakızoğlu (2003)'nun yapmış olduğu çalışmada, üniversiteye hazırlanan bireylerin aile işlevi ile sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkiye bakmıştır. Çalışmanın sonucunda cinsiyet ile sınav kaygısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tekneci (2010) üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada, zihin engelliler bölümünü okuyan öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile sürekli kaygı ölçek puanı ile arasındaki farkı incelemiştir. Verilerin analizi sonucu cinsiyet ile sürekli kaygı arasında anlamlı farkın olduğu beyan etmektedir. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre sürekli kaygı puanları daha düşük olduğu saptanmıştır

Yaş değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, motivasyon kaybı, gelecek ile alakalı duygular ve gelecek beklentisi alt boyutuna göre yaş değişkeniyle olan ilişkisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

Gelecek kaygısı düzeyinin yaş değişkeni ile arasında anlamlı bir fark yoktur.

Arslan'ın (2007) çalışmasında üniversite öğrencilerinin sürekli kaygı düzeyleri ve kişisel kararsızlık düzeyleri arasında yaşa göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgularda yaş değişkeni ile sürekli kaygı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilmiştir. Elde edilen sonuçlar bu araştırmanın bulgularını reddeder niteliktedir. Bireylerim çalışarak belirli bir özgüven ve gelecek kaygısı düzeylerine olumlu yönde geliştirdikleri için yaş değişkeni benzer bulunmuş olabilir. Çalışan bireylerin çalışarak gelecek kaygısı düzeylerine yaş bağlamında anlamlı fark çıkmamasına sebep olduğu düşünölmektedir.

Gelir değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, motivasyon kaybı ve gelecek beklentisi alt boyutlarına göre gelir değişkeniyle olan ilişkisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Gelir değişkeni bağlamında araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı puanlarının, gelecek ile alakalı duygu alt boyutuna göre gelir değişkeniyle olan ilişkisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Gelir değişkeni ile gelecek kaygısı toplam puanı ele alındığında, gelecek kaygısı ile gelir arasında anlamlı bir farklılık vardır. Gelir düzeyinin yüksek olması, gelecek kaygısı bağlamında fayda sağlayacağı yorumu yapılabilir. Gelir düzeyinin düşük olması öğrencilerin gelecek kaygısı düzeyinin lehine, gelir düzeyinin yüksek olması ise bireylerin gelecek kaygısı düzeylerinin lehine etki ettiği tablodaki yüzde değerlerinden çıkarım olarak sunulabilir.

Kahyaoğlu (2008)'nin yaptığı çalışmada yaşam memnuniyetini incelediği çalışmada, çalışmaya katılan bireylerin mutluluk düzeyi ile ekonomik gelir düzeyini incelemiş ve anlamlı bir fark bulmuştur. Gelir düzeyi yüksek olan bireylerin daha mutlu olduğu bulgusuna yer vermiştir. Boes ve Winkelmann (2010)'ın yapmış olduğu bir araştırmada ekonomik düzeyin insanlara etkisini incelemiştir. Bulgular sonucu ekonomik düzey değişkeninin bireylerin yaşam doyumlarına etki ettiğinden söz etmektedir.

Ilgaz (2015)'in yapmış olduğu çalışmada dindarlık seviyesi ve depresyon düzeyini arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Cinsiyet bağlamında erkeklerin kadınlara göre daha fazla depresyon riski taşıdığını tespit etmiştir. Yaş değişkeni ile depresyon düzeylerini incelediğinde yaşlı bireylerin genç bireylere göre daha fazla depresyon risk gurubunda olduklarını saptamıştır. Gelir düzeyi ile depresyonu incelediğinde ise anlamlı bir farklılık olduğunu tespit edip gelir düzeyi düşük olan bireylerin gelir düzeyi yüksek bireylere göre depresyon düzeylerinin daha düşük olduğunu saptamıştır.

Sinanoğlu (2016)'nin çalışmasında kaygı bozukluğu etmeninin gelir ve cinsiyet değişkenlerini incelediğinde anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir.

Haftalık çalışma saati değişkeni ile gelecek kaygısı düzeyi toplam puanı ile arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Haftalık çalışma saati değişkeni ile gelecek kaygısı ölçeği olan Beck Umutsuzluk Ölçeğinin alt boyutları olan, motivasyon kaybı, gelecek ile alakalı duygu ve gelecek beklentisi ile arasında da anlamlı bir farklılık yoktur.

Çalışma saati ile gelecek kaygısı arasındaki dağılımın benzer çıkması durumu, bir işte çalışan öğrencilerin çalışma saatlerinin arasında çok fazla saat farkları

olamayacağından dolayı anlamlı farklılık çıkmadığı düşünülebilir. Haftalık çalışma saati ile gelecek kaygısı düzeyi benzer dağılım göstermesi bireylerin çalışarak özgüven düzeylerini arttırmış olabileceğine yorulabilir. Taşlıyan, Engizek ve Gül (2017)'de yapmış olduğu çalışmada kadınların tükenmişlik düzeyleri ile esnek çalışma saatleri ele alınmış olup anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Baykal (2014) yapmış olduğu çalışmada erkek bireylerin çalışma saati değişkeni ile iş aile çatışma düzeyini incelediğinde anlamlı bir fark olduğunu tespit etmiştir. Çalışma saati uzadıkça erkek bireylerin üzerinde oluşan zaman baskıları ile çatışma düzeyinin arttığı söylenebilir.

Saraç (2015)'in çalışmasında, cinsiyet ile gelecek kaygısı ve umutsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmiştir. Söz konusu çalışmada elde edilen verilere göre, kız öğrencilerin gelecek kaygı düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha umutsuz olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, yapılan çalışmada elde edilen verilere göre, ailenin aylık ortalama geliri ile bireylerin gelecek kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu da gözlemlenmiştir. Aile gelir düzeyinin düşük olması, katılımcıların hayattaki isteklerini ve amaçlarını gerçekleştirme ihtimal ve imkanını azaltmaktadır.

İçerisinde bulunduğumuz toplumun sosyo-ekonomik durumu göz önünde bulundurulduğunda, toplum içerisindeki bireylerin gelir düzeylerinin düşük olması durumunda sosyal hayatlarına ayırdıkları zaman azalmakta ve buna paralel olarak bazı psikolojik sorunları beraberinde getirebileceği gibi gelecek kaygısı düzeylerinde de artış gözlemlenebilir. Diğer yandan ailesinin gelir düzeyi iyi olan bireylerin, ailelerinin de destekleriyle iş sahibi olabilecekleri ve hayattaki amaç ve isteklerine olan isteğin artabileceği de düşünülmektedir. Aile gelir düzeyi düşük olan bireylerin iş bulma ve

hayattaki gayelerini yerine getirme ihtimalinin düşük olacağını düşünmelerinden ötürü gelecek kaygı düzeyleri yüksek olarak değerlendirilebilir.

Özgüven ve gelecek kaygısının birbiri ile etkileşimde olan duygu durumlar olması sebebiyle genel çerçevede özgüven düzeyleri yüksek olan bireylerde gelecek kaygısı düzeylerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Gelecek kaygısı düzeyi yüksek olan bireylerin çalıştıkları işte ve öğrenci oldukları üniversitelere karşı bir sorumluluk bilinci oluştuğu ifade edilebilir.

Bölüm 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda, bir işte çalışan üniversite öğrencilerinin özgüven düzeyleri ve gelecek kaygısı düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenip değerlendirilmesi yer almaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan alt problemlere ilişkin elde edilen sonuçlar ve sonuç doğrultusunda verilecek önerilere yer verilecektir.

6.1 Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeylerine bakıldığında 1 kişinin düşük özgüven düzeyinde olduğu, 73 kişinin orta özgüven düzeyinde olduğu ve 130 kişinin yüksek özgüven düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2. Araştırmaya katılan bireylerin özgüven düzeyleri yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
3. Araştırmaya katılan bireylerin gelecek kaygısı düzeyine bakıldığında minimum 0 maksimum 20 olarak alabilecekleri beck umutsuzluk toplam puanları ortalaması 4.4 bulunmuştur. Bu sayede bireyler hafif derecede umutsuz olarak nitelendirilebilir.
4. Araştırmaya 129 erkek ve 75 kadın birey katılmıştır. 1 kişi ise cinsiyetini belirtmeyi tercih etmemiştir. Cinsiyetini tercih etmeyen birey değerlendirmeye alınmamıştır.

5. Araştırmaya katılan bireylerin Cinsiyet değişkeni bağlamında, erkek ve kadın bireylerin özgüven düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.
6. Araştırmaya katılan erkek bireylerin kadın bireylere göre özgüven toplam puanları daha yüksek çıkmıştır.
7. Araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkeni ile özgüven düzeyleri ve yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Dağılım benzer çıkmıştır.
8. Araştırmaya katılan bireylerin gelir düzeyi değişkeni ile özgüven düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.
9. Gelir düzeylerinin ortlamasına bakıldığında gelir düzeyi yüksek olan bireylerin özgüven düzeylerinin lehine olduğu görülmektedir.
10. Araştırmaya katılan bireylerin haftalık çalışma saatleri değişkeni ile özgüven düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.
11. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkeni ile gelecek kaygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Dağılım benzerlik göstermektedir.
12. Araştırma sonucu bireylerin cinsiyet değişkenine ile beck umutsuzluk ölçeğinin alt boyutları olan motivasyon kaybı ve gelecek beklentisi puanları arasında anlamlı bir fark yoktur. Dağılımlar benzerdir.
13. Araştırma sonucunda cinsiyet değişkeni ile beck umutsuzluk ölçeğinin alt boyutu olan gelecek ile alakalı duygu puanı arasında anlamlı bir farklılık vardır. Elde edilen verilerin ortlamaları doğrultusunda kadınların erkeklere göre gelecek ile alakalı duygu puanları daha yüksektir.
14. Araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkeni ile gelecek kaygıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Aynı zamanda gelecek kaygısını ölçen beck

umutsuzluk ölçeğinin alt boyutları olan motivasyon kaybı, gelecek ile alakalı duygu ve gelecek beklentisi düzeyleri ile de yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark yoktur.

15. Araştırmaya katılan bireylerin, gelir değişkenine göre gelecek kaygıları incelendiğinde ikili arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.
16. Araştırma sonucu gelir değişkenine göre, gelecek kaygısını ölçen beck umutsuzluk ölçeği alt boyutları olan motivasyon kaybı ve gelecek ile alakalı duygu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Dağılım benzer çıkmıştır.
17. Araştırma sonucu gelir değişkeni ile gelecek kaygısını ölçen beck depresyon ölçeği alt boyutu olan gelecek beklentisi ile arasında anlamlı fark vardır.
18. Araştırmada elde edilen verilere göre haftalık çalışma saati değişkeninin, gelecek kaygısı ile arasında anlamlı bir fark yoktur. Gelecek kaygısını ölçen beck depresyon toplam puanı ve beck depresyon alt boyutları olan motivasyon kaybı, gelecek ile alakalı duygu ve gelecek beklentisi ile haftalık çalışma saati değişkeni arasında anlamlı bir fark yoktur. Beck depresyon toplam puanı ve alt boyutlarının dağılımları benzerlik göstermektedir.

6.2 Öneriler

6.2.1 Araştırmacılara Öneriler

- Yapılacak olan çalışmada, karma yöntem araştırması ile hem nitel hem de nicel veriler toplanarak araştırma geliştirilebilir.
- Araştırmada bulunan örneklem grubundan daha geniş örneklem grubu ile çalışılabilir.

6.2.2 Kurumlara Öneriler

- Eğitim kurumlarının büyük bir çoğunluğu bireylerin psikolojik destek ve gelişim konularında da destek olmak gibi bir misyona sahip olmasından dolayı, gelecek kaygı düzeyleri ve özgüven düzeyleri gibi kavramların farkında olmaları için eğitim kurumları tarafından destek sağlanabilir.
- Üniversitelerin bünyesinde eğitim uzmanlarının da yer aldığı, öğrencilerin meslek güvencelerini içeren bir birim oluşturulması sağlanılmalı,
- İşverenlerin öğrenci statüsünde olan bireyleri işe almadan önce özgüven düzeyleri ve gelecek kaygıları gibi iletişim becerilerini geliştirecek ve etkili bireyler olmalarına yardımcı olarak seminerler organize edilmeli,
- Üniversite bünyesinde bulunan öğrencilerin gelişimlerine katkıda bulunacak derslerin ve içeriklerinin düşünülmesi önerilir.
- Sosyo-ekonomik düzey, bireyin özgüven ve gelecek kaygısına etki ettiğinden dolayı sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrencilerin tespit edilerek öğrencilerin çalışabileceği iş ortamlarına yönlendirilebilir.
- Üniversitelerin bünyesinde eğitim uzmanlarının da yer aldığı, öğrencilerin meslek güvencelerini içeren bir birim oluşturulmalıdır.
- İşverenlerin öğrenci statüsünde olan bireyleri işe almadan önce özgüven düzeyleri ve gelecek kaygıları gibi iletişim becerilerini geliştirecek ve etkili bireyler olmalarına yardımcı olarak seminerler organize edilmeli.
- Üniversite bünyesinde bulunan öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlayacak derslerin ve içeriklerinin müfredat'a konulabilir.
- Öğrencilerin bir işte çalışırken edindikleri tecrübeler ve hazır bulunuşlukları olabileceğinden dolayı, mezuniyet sonrası iş hayatına atıldıklarında söz konusu tecrübelerin faydalarını görebilecekleri öğrencilere eğitim veya seminerlerle

anlatılabilir ve öğrencileri meslek alanında tecrübe sahibi olmaya teşvik edilebilir.

KAYNAKLAR

- Akın, A. (2007). ÖZ-Güven Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 167-176.
- Apaydin, Ö., Yenidünya, A. F., Harsa, Ş., & Güneş, H. (2005). Isolation and characterization of *Bacillus thuringiensis* strains from different grain habitats in Turkey. *World Journal of Microbiology and Biotechnology*, 21(3), 285-292.
- Arnett, J. J. (1994). Are college students adults? Their conceptions of the transition to adulthood. *Journal of adult development*, 1(4), 213-224.
- Arnett, J. J. (2003). Conceptions of the transition to adulthood among emerging adults in American ethnic groups. *New directions for child and adolescent development*, 2003(100), 63-76.
- Arnett, J. J., & Taber, S. (1994). Adolescence terminable and interminable: When does adolescence end?. *Journal of youth and adolescence*, 23(5), 517-537.
- Arslan, Ç. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sürekli kaygı ve kişisel kararsızlık düzeylerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Konya.

- Arslan, A. (2012). İlköğretim öğrencilerinin öz yeterlik inancı kaynaklarının öğrenme ve performansla ilgili öz yeterlik inancını yordama gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1907-1920.
- Astin, A. W. (1993). Diversity and multiculturalism on the campus: How are students affected?. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 25(2), 44-49.
- Atak, H. & Çok, F. (2010). A new period in human life: Emerging adulthood. *Journal of Childhood and Adolescence Mental Health*, 17(1), 39-50.
- Bakioğlu, A., Ekşi, H., Akınoğlu, O., Akbağ, M., Avcı, S., Canel, A. N., ... & Pekince, T. (2014). *Eğitim psikolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baykal, B. (2014). Çalışma saatleri iş-aile çatışması açısından belirleyici midir? Erkek çalışanlar açısından bir inceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 5(2), 10-23.
- Benvegnú, L. A., Fassa, A. G., Facchini, L. A., Wegman, D. H., & Dall'Agnol, M. M. (2005). Work and behavioural problems in children and adolescents. *International Journal of Epidemiology*, 34(6), 1417-1424.
- Berzonsky, M. D., & Kuk, L. S. (2000). Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of adolescent research*, 15(1), 81-98.
- Bilgin, O. (2011). *Ergenlerde özgüven düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).

- Buller, J. L. (2014). The two cultures of higher education in the twenty-first century and their impact on academic freedom. *AAUP Journal of Academic Freedom*, 5, 1-8.
- Ceylan, A. (2017). *Ergenlerde mükemmeliyetçi benlik sunumunun özgüven ile ilişkisi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Çiğdemoğlu, S. (2006). Lise 1. sınıf öğrencilerinin akran baskısı, özsaygı ve dışadönüklük kişilik özelliklerinin okul türlerine göre incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Çınar, Ç. (2011). *Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında benlik algısının önemi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Coşkun, Y., & Kurnaz, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinin benlik saygısı ve akran baskısı düzeyi ilişkisi üzerine bir inceleme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 112-129.
- D'Augelli, A. R., & Jay, G. M. (1991). Social support and adjustment to university life: A comparison of African-American and white freshman. *Journal of Community Psychology*, 19(2), 95-108.

- Demirel, C., (2018). *Yetişkinlerde bağlanma stillerinin mutluluk, yaşam doyumu ve depresyon ile ilişkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Dobson, K. S., (1985). An analysis of anxiety and depression scales. *Journal Of Personality Assessment*, 49, 522-527.
- Doğramacıoğlu, G., (2018). *Psikoloji ve mühendislik bölümlerinde okuyan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin anksiyete, depresyon, öznel iyi oluş düzeylerinin karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Dupoux, E., Wolman, C., & Estrada, E. (2005). Teachers' attitudes toward integration of students with disabilities in Haiti and the United States. *International Journal of Disability, Development and Education*, 52(1), 43-58.
- Dursun, S. (2013). Mesleğe ilişkin şiddet üzerine bir araştırma.
- Dyson, R., & Renk, K. (2006). Freshmen adaptation to university life: Depressive symptoms, stress, and coping. *Journal of clinical psychology*, 62(10), 1231-1244.

- Eldeleklioğlu, J. (2015). Predictive effects of subjective happiness, forgiveness, and rumination on life satisfaction. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 43(9), 1563-1574.
- Ergenç, T. S. (2011). *İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin matematik dersi bilişsel hazır bulunuşluk düzeyleri ile matematik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Esgin, E., & Saraç, A. (2015). Çevrimiçi ve sınıf içi grup çalışmalarının akademik başarı, tutum ve sosyal etkileşime istekliliğe etkisinin incelenmesi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 2(1), 38-52.
- Garza, D. L., & Feltz, D. L. (1998). Effects of selected mental practice on performance, self-efficacy, and competition confidence of figure skaters. *The Sport Psychologist*, 12(1), 1-15.
- Gizir, C. A. (2013). An investigation of the relationship beliefs of the university students regarding gender and dating status. *Eğitim ve Bilim*, 38(170).
- Gökkaya, D., & Biçer, T. (2017). Psikolojik beceri kıstası olarak özgüvenin, elit sporcuların performansına katkısı; boks milli takımı örneği. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 16-28.

Güenalp, A. (2007). Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray ili örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya*.

Hambly, K. (1997). Özgüven, Çeviri: Barış Bıçakçı, Rota Yayınları.

Hanani, A., & Piskin, M. (2020). Gender Difference and Bullying among Secondary School Students in Palestine. *Open Journal of Depression, 9(04), 95*.

Hevedanlı, Ö. Ç. (2005). Eğitim ve Fen-Edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi . *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi , 4 (14) , 115-127* .

Ilgaz, A. (2015). Depresyon ve Dindarlık İlişkisi: Kastamonu Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Jensen, L. A., Arnett, J. J., Feldman, S. S., & Cauffman, E. (2004). The right to do wrong: Lying to parents among adolescents and emerging adults. *Journal of youth and adolescence, 33(2), 101-112*.

Karademir, N. (2015). Fen edebiyat fakültesi coğrafya bölümü öğrencilerinin özgüven algıları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 53-77*.

- Karataş, A., & Gizir, C. A. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma gereksinimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 250-265.
- Karayığit, S. (2018). *Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ile erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).
- Kasatura, İ. (1998). *Kişilik ve Öz güven*, Evrim Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul.
- Kugle, C. L., Clements, R. O., & Powell, P. M. (1983). Level and stability of self-esteem in relation to academic behavior of second graders. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(1), 201.
- Kula, K. Ş., & Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı/The future anxiety of the university students. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 227-242.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı. (2014). KKTC MEB. <http://www.mebnet.net/>
- Lau, R. R. (2003). *Models of decision-making*.
- Lewis, D. E. (1991). *Credit transfers between TAFE and higher education*. Australian Government Pub. Service.

Lindenfield, G. (1997). *Emotional confidence*. Thorsons.

Lordoğlu, K., Törüner, N., & Özkaplan, N. (1999). *Çalışma iktisadı*. Beta Basım.

McKay, M., & Fanning, P. (2016). *Self-esteem: A proven program of cognitive techniques for assessing, improving, and maintaining your self-esteem*. New Harbinger Publications.

Morrison, M. A., Morrison, T. G., & Franklin, R. (2009). Modern and old-fashioned homonegativity among samples of Canadian and American university students. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40(4), 523-542.

Munro, E. (2011). *The Munro review of child protection: final report, a child-centred system* (Vol. 8062). The Stationery Office.

Ocaktan, M. E., Keklik, A., & Çöl, M. (2002). Abidinpaşa sağlık grup başkanlığı'na bağlı sağlık ocaklarında çalışan sağlık personelinde Spielberger durumculuk ve sürekli kaygı düzeyi.

Onay, İ. & Çelik, Y. (2014). 6. sınıf öğrencilerinin bilimsel tutumları ve özgüvenleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2 (2), 38-51.

Oryal, T. A., & Özmen, E. (2008). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve umutsuzluk düzeyini etkileyen etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9, 8-15.

- Özer, K. (2004). Kaygı Sınanma Duygusuyla Başedebilme, Sistem Yayıncılık, 2. Basım, İstanbul, 25.
- Özkesen, A. (2015). Öğrenci-İşçilerin Güvencesizlik Süreçleri: Çankırı Örneği (Doctoral dissertation, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Özşahin, S. (2019). Bir Freud Masalı: Çocuk Masumluluğu. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 129-137.
- Roberts, B. W., & Jackson, J. J. (2008). Sociogenomic personality psychology. *Journal of personality*, 76(6), 1523-1544.
- Robotham, D. (2012). Student part-time employment: characteristics and consequences. *Education+ Training*.
- Schulte, L. E., Shanahan, S., Anderson, T. D., & Sides, J. (2003). Student and teacher perceptions of their middle and high schools' sense of community. *School Community Journal*, 13(1), 7.
- Seber, G., Dilbaz, N., Kaptanoğlu, C., & Tekin, D. (1993). Umutsuzlukölçeği: geçerlilik ve güvenirliliği. *Kriz Dergisi*, 1(3).
- Shanahan, M. J., Porfeli, E., Mortimer, J. T., & Erickson, L. (2002). Subjective age identity and the transition to adulthood: Demographic markers and personal attributes. *Youth Development Study*, 8, 76-81.

- Sinanoğlu, B., (2016). Lise son sınıf öğrencilerinin depresyon, anksiyete belirtileri ve olumsuz otomatik düşüncelerin taranması, Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul
- Sürücü, F. (2012). *Matematik öğretmen adaylarının gelecek kaygıları* (Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Sylvers, P., Lilienfeld, S. O. ve LaPrairie, J. L. (2011). Differences between trait fear and trait anxiety: Implications for psychopathology. *Clinical Psychology Review*, 31(1), 122-137.
- Taras, V., Sarala, R., Muchinsky, P., Kimmelmeier, M., Singelis, T. M., Avsec, A., ... & Sinclair, H. C. (2014). Opposite ends of the same stick? Multi-method test of the dimensionality of individualism and collectivism. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 45(2), 213-245.
- Tarhan, S., & Bacanlı, H. (2015). Sürekli Umut Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 1-14.
- Terenzini, P. T., & Pascarella, E. T. (1980). Toward the validation of Tinto's model of college student attrition: A review of recent studies. *Research in higher education*, 12(3), 271-282.
- Tınar, M., & Psikolojisi, Ç. (1996). Necdet Bükey AŞ, 1. *Baskı, İzmir*, (s 125).

- Torucu, B. K. (1990). 13-14 yaşındaki gençlerin sosyo-ekonomik düzeyi ve ana-baba tutumlarındaki farklılıkların belirlenip benlik saygısına etkisinin araştırılıp karşılaştırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.*
- Tuna, M. E. (2003). Cross-cultural differences in coping strategies as predictors of university adjustment of Turkish and US students.
- Turan Başoğlu, S. (2007). *Sınav kaygısı ile özgüven arasındaki ilişkinin erinlik döneminde incelenmesi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yalçın, O. M., & Özgen, B. (2017). Okul öncesi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının ve öz güven düzeylerinin incelenmesi (KKTC). *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 63-80.

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanları işaretleyiniz.

1-Cinsiyetiniz?

K() E()

2-Yaşınız?

18 ve altı () 19-25 () 26-30 () 30 ve üzeri

3-Gelir düzeyiniz nedir?

Az () Orta () Yüksek ()

4-Haftada kaç saat çalışıyorsunuz?

10-20 () 20-30 () 30-45 () 45 ve üzeri()

Ek 2: Öz-güven Ölçeği

Bu anketten elde edilen sonuçlar yüksek lisans tez araştırmasında kullanılacaktır. İfadeleri okuduktan sonra size en uygun seçeneği yuvarlak içerisinde almanız istenmektedir. Her sorunun altında yer alan;

1: Hiçbir zaman

2: Nadiren

3: Sık sık

4: Genellikle

5: Her zaman

Anlamına gelmektedir. Her ifadeye tek bir yanıt vermeniz ve boş seçenek bırakmamanız istenmektedir. Kendinize en yakın cevaplarını vermenizi umarım. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

1-) Kendimi başarılı bir insan olarak görüyorum.

1 2 3 4 5

2-) Başkalarının yanında heyecanımı kontrol edebilirim.

1 2 3 4 5

3-) Seçimlerimde başkalarına bağımlı değilimdir.

1 2 3 4 5

4-) Yaşamımdaki zorluklarla baş edebilirim.

1 2 3 4 5

5-) Benim için aşılamayacak sorun yoktur.

1 2 3 4 5

6-) Başkalarının görüşlerine saygı gösteririm.

1 2 3 4 5

7-) Problemlerin üstesinden gelebileceğime inanırım.

1 2 3 4 5

8-) Sosyal etkinliklere katılmaktan çekinmem.

1 2 3 4 5

9-) Verdiğim kararların arkasından dururum.

1 2 3 4 5

10-) Kendi kendime yetebileceğime inanırım.

1 2 3 4 5

11-) Aktif birisi olduğumu düşünürüm.

1 2 3 4 5

12-) Öz-eleştiri yapabilirim.

1 2 3 4 5

13-) Anlamadığım konularda başkalarına soru sorabilirim.

1 2 3 4 5

14-) Yeni girdiğim ortamlara uyum sağlarım.

1 2 3 4 5

15-) Kendimle barışık bir insanım

1 2 3 4 5

16-) Gerektiğinde sonuna kadar hakkımı savunurum .

1 2 3 4 5

17-) İstediğim şeyleri elde etmek için mücadele edebilirim.

1 2 3 4 5

18-) Kendimi rahat bir şekilde ifade edebilirim.

1 2 3 4 5

19-) Kendimi ve başkalarını olduğu gibi kabul ederim.

1 2 3 4 5

20-) Çevremde yeteri kadar güvenebileceğim insan vardır.

1 2 3 4 5

21-) Sorumluluk almaktan çekinmem.

1 2 3 4 5

22-) Diğer insanların eleştirmelerini anlayışla karşılayabilirim.

1 2 3 4 5

23-) Sıkıntılı anlarımda bile olumlu düşünmeye çalışırım.

1 2 3 4 5

24-) Ön plana çıkmaktan korkmam.

1 2 3 4 5

25-) Başarısız olduğumda hemen pes etmem.

1 2 3 4 5

26-) Başka insanlarla kolaylıkla iletişim kurabilirim.

1 2 3 4 5

27-) Değerli birisi olduğuma inanırım.

1 2 3 4 5

28-) Kolay arkadaş edinebilirim.

1 2 3 4 5

29-) Düşüncelerimi ifade ederken başkalarından çekinmem.

1 2 3 4 5

30-) Kolay karar verebilirim

1 2 3 4 5

31-) Sosyal bir insan olduğuma inanırım.

1 2 3 4 5

32-) Kendimi severim.

1 2 3 4 5

33-) Başka insanların övüklerini hak ettiğime inanırım.

1 2 3 4 5

Ek 3: Beck Umutsuzluk Ölçeği

Bu anketten elde edilen sonuçlar yüksek lisans tez araştırmasında kullanılacaktır. İfadeleri okuduktan sonra size en uygun ise ‘‘Evet’’, size uygun değil ise ‘‘Hayır’’ seçeneği yuvarlak içerisine almanız istenmektedir. Her ifadeye tek bir yanıt vermeniz ve boş seçenek bırakmamanız istenmektedir. Kendinize en yakın cevaplarını vermenizi umarım. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

1-) Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum.

Evet Hayır

2-) Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.

Evet Hayır

3-) İşler kötüye giderken bile her şeyin hep böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.

Evet Hayır

4-) Gelecek on yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.

Evet Hayır

5-) Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.

Evet Hayır

6-) Benim için en önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.

Evet Hayır

7-) Geleceğimi karanlık görüyorum.

Evet Hayır

8-) Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.

Evet Hayır

9-) İyi fırsatlar yakalayamıyorum gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiçbir neden yok.

Evet Hayır

10-) Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.

Evet Hayır

11-) Gelecek, benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor.

Evet Hayır

12-) Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.

Evet Hayır

13-) Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.

Evet Hayır

14-) İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.

Evet Hayır

15-) Geleceğe büyük inancım var.

Evet Hayır

16-) Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.

Evet Hayır

17-) Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.

Evet Hayır

18-) Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.

Evet Hayır

19-) Kötü günlerden çok, iyi günler bekliyorum.

Evet Hayır

20-) İstedigim her Őeyi elde etmek i.in çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.

Evet Hayır